ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ ΩΣΤΕ ΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. **ΠΑΡΟΣ**

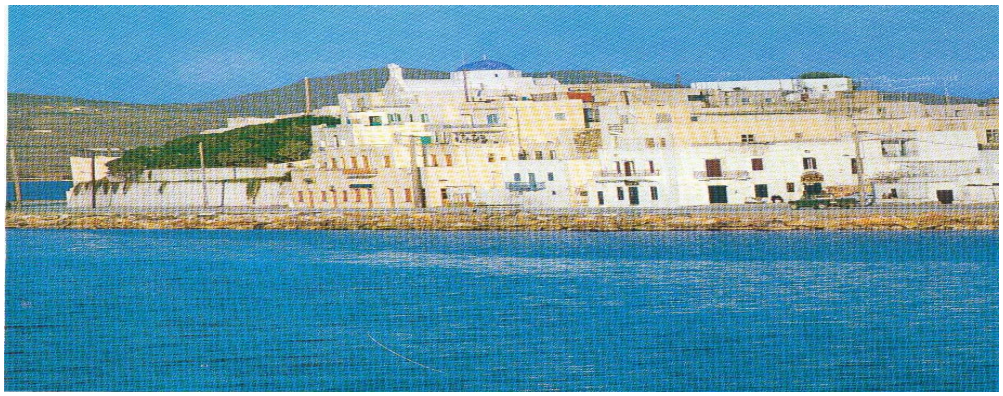
1.1 ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....1
1.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΙΓΜΑ-ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.....5
1.3 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ.....6
1.4 Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ.....10
1.5 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ.....10
1.6 ΤΟ ΥΠΕΔΑΦΟΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ.....11
1.7 ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ.....11
1.8 ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ.....12
1.9 ΤΟ ΠΑΡΟΝ.....12

2. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

2.1 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ.....14
2.2 ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ.....21
2.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΠΙΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ.....23
2.4 Ο ΓΛΥΠΤΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ.....42

3. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΤΥΧΙΑΚΗ

3.1 Η ΜΑΡΠΗΣΣΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ «ΜΕΣΣΑΔΑ».....47
3.2 ΤΟ Γ.Ο.Κ. ΠΟΥ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ.....50
3.3 ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 57

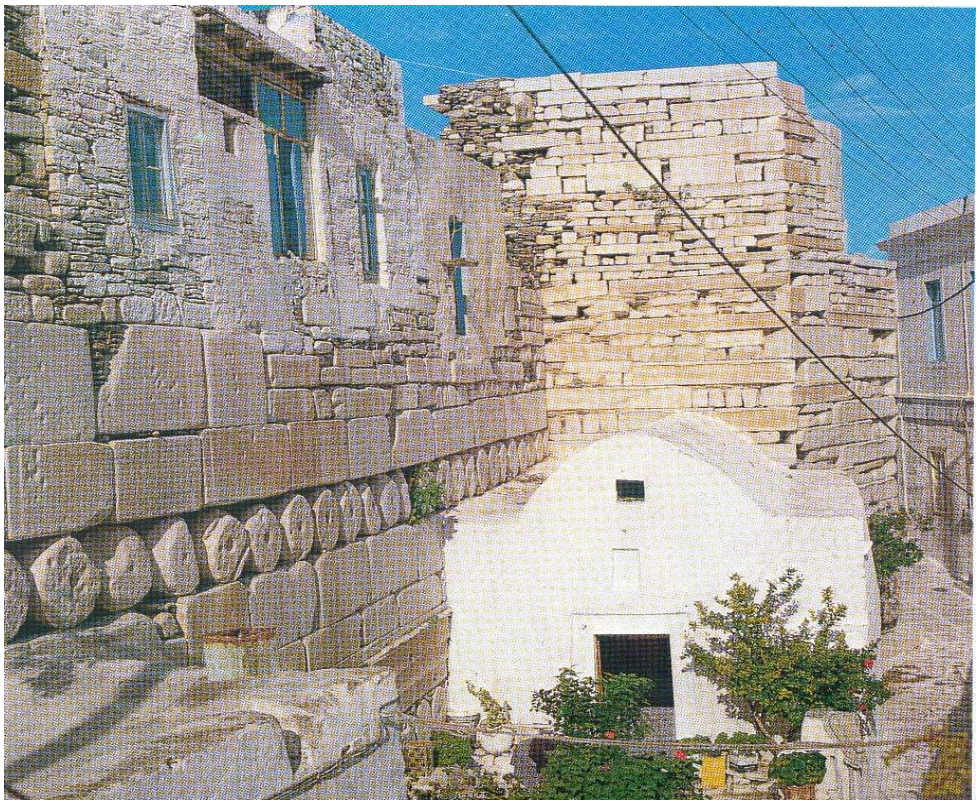
1. Η Παροικιά. Η συνοικία Κάστρο κτισμένη πάνω και γύρω από το λόφο όπου δέσποζε ο ναός της Δήμητρας και στο μεσαίωνα το φράγκικο κάστρο.

1. ΠΑΡΟΣ

1.1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Πάρος βρίσκεται σε κεντρική θέση των Κυκλάδων . Ανήκει στα λιγότερο άγονα και πιο ανεπτυγμένα νησιά , αν κρίνουμε από τα πλούσια αρχιτεκτονικά λείψανα και τα ιστορικά τεκμήρια διαφόρων εποχών . Τη μορφή και την εξέλιξη του οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα της ζωής στην Πάρο φαίνεται ότι επηρέασαν βασικά δύο στοιχεία : το εκλεκτό λευκό μάρμαρο , περιζήτητο σε όλες τις εποχές , το οποίο όμως τώρα δεν είναι εκμεταλλεύσιμο και το μοναστήρι της Εκατονταπυλιανής , που η ζωή του ξεκινά από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες . Και τα δύο αυτά στοιχεία έπαιξαν βασικό ρόλο στη δημιουργία και την ανάπτυξη του σημαντικότερου οικισμού της Πάρου , της Παροικιάς , ο οποίος είναι και το κυριότερο ,λιμάνι εξαγωγής μαρμάρου . Το μοναστήρι της Εκατονταπυλιανής , που πιθανότατα γύρω του αναπτύχθηκε ο πρώτος πυρήνας οίκησης της Παροικιάς , φαίνεται ότι έχει κληροδοτήσει μία έντονη θρησκευτικότητα στη ζωή του τόπου , που όμως ο εύθυμος χαρακτήρας των Παριανών έχει μεταπλάσει σε πλήθος γιορτές και πανηγύρια , όπως φαίνεται και στις περιγραφές των περιηγητών . Ένα πλήθος πνευματικών ανθρώπων εξάλλου έχει διακριθεί στο θρησκευτικό τομέα .

Σήμερα , όσο κι αν ο τουρισμός έχει κατακλύσει και αυτό το νησί , η ζωή στην Πάρο διατηρεί στοιχεία από τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Παρ' ότι ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό κατοικιών τείνει να περάσει από την πρωτογενή , σε δευτερογενή και τριτογενή απασχόληση , πολλοί απ΄ αυτούς διατηρούν παράλληλα και κάποιες αγροτικές δραστηριότητες. Αυτό δίνει μια ζωντάνια στην ύπαιθρο του νησιού και συντελεί στην διατήρηση των παραδοσιακών δομών στη ζωή του τόπου. Κι ίσως αυτό είναι ένα από τα στοιχεία που μαζί με την αισθητική ποιότητα των παραδοσιακών οικισμών της, έχουν αρχίσει να προσελκύουν από 15ετίας έναν αριθμό μόνιμων ή προσωρινών ξένων κατοικιών, οι οποίοι εγκαταλείπουν τις μακρινές πατρίδες τους αναζητώντας μιαν άλλη ποιότητα ζωής.

2. Παροικιά. Το μεσαιωνικό τείχος του κάστρου. Διακρίνονται μερικά από τα μεταγενέστερα κτίσματα που έχουν θεμελιωθεί πάνω σ' αυτό, όταν έπαψε να αποτελεί έδρα του Φράγκου ηγεμόνα και κατοικήθηκε από το λαό.

1.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΙΓΜΑ-ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

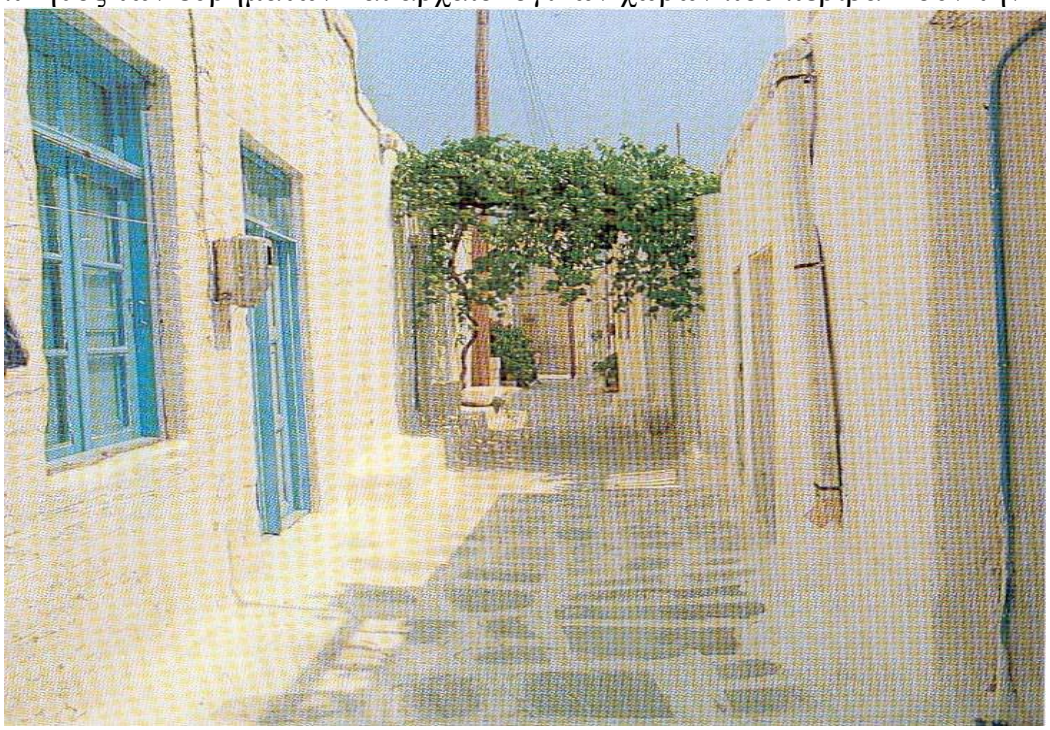
Η Πάρος βρίσκεται περίπου 90 ναυτικά μίλια νότια του Πειραιά στο κέντρο των Κυκλάδων σε γεωγραφικό μήκος 37° 5΄ και γεωγραφικό πλάτος 25° 14΄ δυτικά της Νάξου και ανατολικά της Αντίπαρου και είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί (186 τ.χλμ. έκταση) από το σύμπλεγμα αυτό .Το λιμάνι της είναι ένας από τους σημαντικότερους ναυτιλιακούς κόμβους συνδεδεμένο με όλα τα γύρω νησιά, τον Πειραιά, την Θεσσαλονίκη και την Κρήτη. Είναι Κυκλαδίτικο νησί με όλη την σημασία της λέξεως:είναι σχεδόν άνυδρο, είναι ανεμοδαρμένο, είναι κατάσπαρτο με κάτασπρα ασβεστωμένα σπίτια και διατηρεί γεωργική παραγωγή. Το γενικό σχήμα της είναι ωοειδές με μεγάλο άξονα κατά την κατεύθυνση ΒΑ-ΝΔ. Κατά την ίδια κατεύθυνση εκτείνεται παράλληλα προς τις ΝΔ ακτές της το στενόμακρο νησί της Αντιπάρου , με το πεδινό τμήμα του προς τα ΒΑ , δηλαδή σε άμεση γειτονία με την Πάρο.

Στην Πάρο ο κεντρικός ορεινός όγκος , με γενικό σχήμα ομοιόθετο προς το περίγραμμα του νησιού, παρουσιάζει ελαφριά μετατόπιση προς τα νοτιοανατολικά , αφήνοντας το μεγαλύτερο τμήμα της πεδινής περιοχής του νησιού προς τα βορειοδυτικά. Οι πλαγιές του ορεινού όγκου, απότομες στα υψηλά τμήματα, απολήγουν με ομαλές κλίσεις στα χαμηλά, όπου είναι και οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Χαμηλές παραφυάδες, εγκάρσιες προς τον άξονα του ορεινού όγκου, διαχωρίζουν κάποιες περιοχές στα δυτικά του νησιού, όπως είναι αυτή στην οποία έχει αναπτυχθεί ο οικισμός της Παροικιάς. Περισσότερο ανεξάρτητη και απομονωμένη είναι η πεδινή έκταση ανάμεσα στην Νάουσα και στην Παροικία, που ορίζεται από τις παραφυάδες του ορεινού όγκου κατά τον βόρειο άξονα του και το μοναδικό παραθαλάσσιο ορεινό όγκο που ορίζει το βόρειο τμήμα των δυτικών ακτών του νησιού. Οι δυο αυτές περιοχές έχουν φυσική διέξοδο προς τη θάλασσα τους δυο σημαντικότερους κόλπους του νησιού όπου αναπτύχθηκαν τα κύρια λιμάνια της Πάρου , τα λιμάνια της Νάουσας και της Παροικιάς.

Γενικά το ανάγλυφο της Πάρου είναι ομαλό με τον κεντρικό ορεινό όγκο του Προφήτη Ηλία (776μ.) να καταλήγει σε απαλές λοφοσειρές που σβήνουν σε παραδεισένιες ακρογιαλιές, επιτρέποντας τον σχηματισμό πολλών μικρών καλλιεργήσιμων πεδιάδων. Αυτή η πλαστικότητα είναι και η μαγεία του παριανού τοπίου.

1.3 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Σε μεγάλη έκταση γύρω από το λιμάνι της Παροικιάς συγκεντρώνονται τα σημαντικότερα λείψανα αρχαίας οίκησης από την προϊστορική εποχή. Εδώ ήταν το παλαιότερο λιμάνι του νησιού από την αρχαιότητα και η «λαμπρότατη των Παρίων πόλις» όπως μαρτυρεί το πλήθος των ευρημάτων και αρχαιολογικών χώρων που περιβάλλουν την

3. Παροικιά. Δρομίσκος στην περιοχή του κάστρου. Πεζούλια, κληματαριές και γλάστρες μαρτυρούν την ταυτόχρονη λειτουργία του σαν πέρασμα και αυλή.

περιοχή (Ασκληπιείον, Δήλιον, ναοί Ειλειθυίας, Αφροδίτης και Διός Υπάτου). Στο υπόλοιπο νησί η οίκηση ήταν διάσπαρτη όπως και σήμερα με κέντρα στα οποία αναπτυσσόταν σημαντική εμπορική κίνηση και βιοτεχνική δραστηριότητα.

Κατά τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, πέρα από τα ερείπια των δυο παλαιοχριστιανικών Βασιλικών που εντοπίστηκαν στο δυτικό τμήμα της, υπήρξε αναμφισβήτητα χριστιανικό κέντρο γύρω από την Εκατονταπυλιανή, αργότερα όμως τουλάχιστον τα παράλια του νησιού ερημώθηκαν. Ενδείξεις για βυζαντινή εγκατάσταση το 12^{ο} αιώνα υπάρχουν και στην περιοχή της Νάουσας καθώς επίσης και υποθέσεις για

ύπαρξη βυζαντινού οικισμού νοτιότερα από την Παροικιά, στην θέση Ψαχοπανιά, το μοναδικό όμως βυζαντινό μνημείο του νησιού βρίσκεται στις ανατολικές ακτές του.

Συγκεκριμένα λείψανα και μαρτυρίες για την ζωή και την οίκηση στην Πάρο έχουμε από τις αρχές του 15ου αιώνα όποτε πλέον βρισκόμαστε σε πλήρη άνθηση της φραγκοκρατίας στις Κυκλάδες. Από τότε οι πληροφορίες αυτές πυκνώνουν. Την εποχή αυτή η Νάουσα μαζί με το λιμάνι της είναι ήδη οχυρωμένη και ο οικισμός της Παροικιάς προστατεύεται από το φράγκικο κάστρο, το οποίο δεσπόζει στο λόφο που βρίσκεται στα ΝΔ του λιμανιού. Στα μέσα του 15ου αιώνα η Πάρος γνώρισε την ευημερία και έζησε την Αναγέννηση στην αυλή του ουμανιστή και φιλότεχνου άρχοντα Κρουσίνου Σομαρίπα. Τότε χτίστηκε και το κάστρο της Αντιπάρου από το Βενετό ευγενή Jovani Loredano, γαμπρό του άρχοντα της Πάρου, ο οποίος του το παραχώρησε ως προίκα. Η διακίνηση του παριανού μαρμάρου την εποχή αυτή είναι ζωηρή και παριανά μάρμαρα εξάγονται στη Βενετία καθώς όμως και στη Χίο.

Το πέρασμα του νησιού στην οθωμανική αυτοκρατορία μαζί με τις υπόλοιπες Κυκλάδες το 1566 οδηγεί στο μαρασμό. Σ' αυτό συνέβαλε και

η καταστροφή των ελαιόδεντρων του νησιού από τους Ενετούς κατά τον ενετοτουρκικό πόλεμο, έτσι ώστε όταν την επισκέφθηκε ο Olivier, στις αρχές του 19ου αιώνα, να μην παρουσιάζει παρά πολλούς αγρούς ακαλλιέργητους και μισοκατεστραμμένα χωριά. Τα λατομεία της δε βγάζουν πια μάρμαρο και το βαμβάκι είναι το μοναδικό εξαγώγιμο προϊόν που τους επιτρέπει να εισπράττουν τα απαραίτητα χρήματα για αν πληρώνουν τους φόρους στην οθωμανική αυτοκρατορία. Παρά την γενική ένδοια, φαίνεται ότι κάποιες οικογένειες ευημερούσαν, κυρίως αυτές των προκρίτων, χάρη στις εμπορικές συνεργασίες τους με τους πειρατές, «πολλοί από τους οποίους είχαν παντρευτεί και εγκατασταθεί μόνιμα στην Παροικιά».

Συνοπτικά, λοιπόν, έχουμε:

Εποχή του λίθου: Παρά την διαπιστωμένη ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο ήδη από την 9η χιλιετία π.Χ., μόνο κατά την νεολιθική εποχή(6800-3200π.Χ.)τα νησιά του Αιγαίου κατοικήθηκαν σημαντικά.

Πρώτα ίχνη κοινωνικής ζωής στην Πάρο έχουμε στο νησάκι Σαλιαγκό, μεταξύ Πάρου και Αντίπαρου, όπου εμφανίζεται ένας από τους αρχαιότερους οικισμούς του προϊστορικού Αιγαίου(5-4 χιλιετία π.Χ.).

Εποχή του Χαλκού (3200-1100π.Χ.):την εποχή αυτή εμφανίζονται στον ελλαδικό χώρο τρεις μεγάλοι πολιτισμοί:ο Κυκλαδίτικος(3200-2000 π.Χ.), ο Μινωικός (2000-1500 π.Χ.) και ο Μυκηναϊκός (1600-1100 π.Χ.) Στο λόφο του κάστρου της Παροικιάς έχουν εντοπιστεί λείψανα

πρωτοκυκλαδίτικου οικισμού. Αξιόλογοι οικισμοί της ίδιας περιόδου εντοπίστηκαν σε διάφορα σημεία της Πάρου (Κάμπος, Δρυός, Κουκουναριές, Πλαστήρας, Γλυφά, Φάραγγας).

Την εποχή της Μινωικής κυριαρχίας στο Αιγαίο, η Πάρος γίνεται ένα μεγάλο στρατιωτικό και εμπορικό κέντρο του Μινωικού κράτους και εποικίζεται από Κρήτες. Σύμφωνα με την μυθολογία ο αρχηγός των Κρητών που εποίκισαν το νησί είναι ο Αλκαίος που έκτισε την πρώτη πόλη στη θέση της σημερινής Παροικιάς και της έδωσε το τιμητικό όνομα Μίνωα (Βασιλική πόλη). Με την σταδιακή αποδυνάμωση της Μινωικής Κρήτης, στην ηπειρωτική Ελλάδα εμφανίζεται η δύναμη των Μυκηνών. Στην Πάρο λείψανα του Μυκηναϊκού πολιτισμού ανακαλύφθηκαν στο ύψωμα Κουκουναριές, κοντά στη Νάουσα και στον λόφο του κάστρου της Παροικιάς.

Γεωμετρική εποχή (1100-700π.Χ.):Στο γύρισμα της χιλιετίας μια ομάδα Αρκάδων**,** με αρχηγό τον Πάρο εγκαθίσταται στο νησί και του δίνει το όνομα του αρχηγού της. Λίγο αργότερα φθάνουν καινούριοι άποικοι, οι

Ίωνες. Η Πάρος εξελίσσεται σε μεγάλη ναυτιλιακή δύναμη. Το εμπόριο του μαρμάρου φέρνει πλούτη στο νησί. Αναπτύσσεται η γεωργία και η κτηνοτροφία

Αρχαϊκή εποχή (700-480 π.Χ.):.Παριανοί ιδρύουν το 680 π.Χ. αποικία στην Θάσο και εκμεταλλεύονται τα κοιτάσματα χρυσού των θρακικών παράλιων. Δημιουργούνται στην Πάρο φημισμένα εργαστήρια γλυπτικής. Ιδιαίτερη άνθηση γνωρίζει τον $7^{ο}$ π.Χ. αιώνα και η ποίηση με κύριο εκπρόσωπο τον λυρικό ποιητή Αρχίλοχο που θεωρείται ισάξιος του Ομήρου. Στην Ανατολή εμφανίζεται μια νέα δύναμη οι Πέρσες.

Κλασική εποχή (480-323 π.Χ.): Η ολιγαρχική εξουσία της Πάρου, δέχεται στο νησί τους Πέρσες και ένα μεγάλο τμήμα του στρατού της ακολουθεί τον περσικό στόλο στις εκστρατείες εναντίον της Ελλάδας.

Μετά την ήττα των Περσών (480 π.Χ.), ο αθηναϊκός στόλος με επικεφαλής τον Θεμιστοκλή φθάνει στο νησί και υποχρεώνει την Πάρο να γίνει μέλος της αθηναϊκής συμμαχίας. Την εποχή αυτή ζουν και δημιουργούν οι φημισμένοι Παριανοί γλύπτες Αγοράκριτος και Σκόπας. Η πόλη της Πάρου (στην θέση της σημερινής Παροικιάς) έχει την εποχή αυτή 50.000 κατοίκους, θαυμάσια οικοδομήματα και ναούς, θέατρο και στάδιο. Με το τέλος της κλασικής περιόδου, η Πάρος γίνεται σύμμαχος των Μακεδόνων μέχρι τον θάνατο του Μ. Αλέξανδρου.

Ελληνιστική εποχή (**323π. Χ**.- **167 π.Χ.):**Η περίοδος που μεσολαβεί από τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου μέχρι τη υποταγή των διαδόχων του στους Ρωμαίους είναι εποχή συγκρούσεων και ανακατατάξεων. Νέα βασιλεία διεκδικούν την κυριαρχία στις Κυκλάδες. Για πολλά χρόνια η Πάρος ανήκει στην κυριαρχία των Πτολεμαίων.

Ρωμαϊκή εποχή (167 π.Χ.- 330 μ.Χ.): Η Πάρος και οι υπόλοιπες Κυκλάδες μαζί με ένα μεγάλο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας αποτελούν επαρχία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η ανάπτυξη ανακόπτεται. Το νησί χρησιμοποιείται σαν τόπος εξορίας.

Βυζαντινή εποχή (330-1204):Ο χριστιανισμός απλώθηκε στην Πάρο από τον 4^{ο} αιώνα όπως προκύπτει από κατάλοιπα των

παλαιοχριστιανικών εκκλησιών και μνημείων. τότε κτίστηκε και η πρώτη εκκλησία της Παναγίας της Εκατονταπυλιανής, με εντολή της Αγίας Ελένης. Από τον 10^{ο} αιώνα η Πάρος βρίσκεται στο επίκεντρο πειρατικών επιδρομών που προκαλούν εκτεταμένες καταστροφές.

Ενετοκρατία (1204-1537):Η Πάρος εντάσσεται στο Δουκάτο του Αιγαίου (1207) και περιέρχεται διαδοχικά σε διάφορες βενετσιάνικες οικογένειες. Οι κάτοικοι του νησιού δουλεύουν στα χωράφια σαν δουλοπάροικοι χωρίς να ορίζουν τη γη ενώ εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται από πειρατικές επιδρομές και λεηλασίες. Η Νάουσα γίνεται βάση πειρατών. Την περίοδο της ενετοκρατίας κτίζεται το κάστρο της Παροικιάς, της Νάουσας και του Κέφαλου (Μάρπησσα)

Τουρκοκρατία(1537-1821):Με την κατάληψη του νησιού από τον φοβερό πειρατή Μπαρμπαρόσα (1537) και την ερήμωση που ακολουθεί κλίνει το κεφαλαίο της ενετοκρατίας για την Πάρο. Το κατεστραμμένο πλέον νησί κυριεύεται από τους Τούρκους (1560). Κατά την διάρκεια των ρωσοτουρκικών πολέμων (1770-1777) ο ρωσικός στόλος χρησιμοποιεί τον ασφαλή όρμο της Νάουσας σαν ορμητήριο για να επικρατήσει στο Αιγαίο.

Νεώτερη ιστορία: Η Πάρος παίρνει ενεργό μέρος στην ελληνική επανάσταση (1821). Οι Κυκλάδες μαζί με την Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα αποτελούν τον πυρήνα του ελευθέρου ελληνικού κράτους. Ιδιαίτερα δοκιμάστηκε η Πάρος την περίοδο της γερμανικής κατοχής. Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι Παριανοί αναγκάζονται να μεταναστεύσουν αρχικά στον Πειραιά και αργότερα στο εξωτερικό. Γύρω στο 1960 αρχίζει μια καινούρια περίοδος ανάπτυξης για την Πάρο που βασίζεται κυρίως στον τουρισμό.

1.4. Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Η Πάρος είναι από τα πιο εύφορα νησιά των Κυκλάδων. Παράγει κρασί, γνωστό από την αρχαιότητα, λαδί, δημητριακά και φρούτα. Ιδιαίτερα η αμπελουργία, τα τελευταία χρόνια, γνωρίζει νέα άνθηση και τα επώνυμα παριανά κρασιά που εμφιαλώνονται στα σύγχρονα οινοποιεία του νησιού, είναι φημισμένα σε όλο τον κόσμο. Οι Παριανοί εκτός από την γεωργία ασχολούνται και με την αλιεία και την κτηνοτροφία. Σήμερα ο τουρισμός έχει αλλάξει τον τρόπο ζωής των ανθρώπων της Πάρου αλλά δεν τους απομάκρυνε από τις παραδοσιακές ασχολίες τους. Η ελιά και το αμπέλι εξακολουθούν να δίνουν τον καρπό τους, το ψάρι μοσχοβολάει στο παριανό τραπέζι και το ντόπιο τυρί είναι μια γαστρονομική εμπειρία.

1.5. ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

Το κλίμα της Πάρου είναι εύκρατο, νησιώτικο. Οι χειμώνες είναι ήπιοι με λίγες βροχές. Κύριο χαρακτηριστικό του καλοκαιριού είναι οι ετήσιοι άνεμοι (μελτέμια) που φυσάνε κατά την διάρκεια της ημέρας με ένταση που φθάνει τα 5 – 7 Beaufort. Υπάρχει αρκετή υγρασία κατά την διάρκεια όλου του χρόνου εξαιτίας της θαλάσσιας περιοχής που περιβάλλει όλο το νησί. Κύριο χαρακτηριστικό είναι οι αρκετά ισχυροί άνεμοι που επικρατούν κατά την διάρκεια όλου του χρόνου στο νησί και τους οποίους οι αγρότες καταπολεμούν φυτεύοντας καλαμιές γύρω από τα χωράφια τους προκείμενου να προστατεύσουν τα δέντρα τους για να μην ξεριζωθούν.

1.6. ΤΟ ΥΠΕΔΑΦΟΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Το υπέδαφος της Πάρου αποτελείται κυρίως από γρανίτες με ασβεστολιθικές νησίδες (μάρμαρα). Το μάρμαρο της Πάρου, ο περίφημος λυχνίτης, ήταν περιζήτητο υλικό στην αρχαιότητα εξαιτίας της ικανότητας του να αιχμαλωτίζει το φως μέσα στο λευκό του χρώμα και ταξίδεψε με τα πρώτα πλοία σε όλες τις στεριές που βρέχονται από το Αιγαίο. Διάσημοι γλυπτές της αρχαιότητας του έδωσαν μορφή και αποτέλεσε κύρια πηγή πλούτου για το νησί σε όλες τις περιόδους της ιστορίας.

1.7. ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

Στο Μαράθι σε απόσταση 4 χιλιόμετρων από την πόλη, βρίσκονται τα Αρχαία Λατομεία Μαρμάρου. Η ιστορία της εξόρυξης μαρμάρου έχει τις ρίζες της στην πρωτοκυκλαδίτικη εποχή.

Το παριανό μάρμαρο θεωρείται μοναδικό στον κόσμο. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του που το καθιστούν ξεχωριστό είναι η καθαρότητα, η υφή του και κυρίως η διαύγεια και η διαφάνεια του. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η διαφάνεια του παριανού μαρμάρου έφτασε τα 6 έως 7 εκατοστά ενώ η διαφάνεια του πεντελικού μαρμάρου δεν ξεπερνά τα 1,5 εκατοστά. Στο γεγονός αυτό οφείλετε η μεγάλη λάμψη που χαρακτηρίζει τα γλυπτά που έχουν κατασκευαστεί από το μάρμαρο της αρχαίας Παρίας, καθώς το φως περνούσε μέσα από το μάρμαρο και του χάριζε αυτή την μοναδική φωτεινότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι κατά την αρχαιότητα όλοι ήθελαν σαν πρώτη ύλη το παριανό μάρμαρο και ας ήταν το ακριβότερο του κόσμου.

Σε όλες τις ιστορικές περιόδους αποτελούσε κύρια πηγή εσόδων για το νησί και συνέβαλε στην αρχιτεκτονική και γλυπτική των κλασικών χρόνων

Υπολογίζεται ότι από το παριανό μάρμαρο είναι κατασκευασμένα το 70% των γλυπτών των Αιγαιοπελαγίτικων νησιών. Και όχι μόνο. Από το φημισμένο παριανό μάρμαρο κατασκευάστηκαν μερικά από τα αριστουργήματα της αρχαιότητας, όπως τα περίφημα κυκλαδικά εδώλια, η Αφροδίτη της Μήλου, ο Ερμής του Πραξιτέλη, η Νίκη της Πάρου, η Νίκη της Σαμοθράκης, ο θησαυρός των Αθηναίων στους Δελφούς και ο

ναός του Απόλλωνα που βρίσκεται στο ιερό νησί των Κυκλάδων. Ακόμα και ο Ναός του Σολομώντα λέγεται ότι κατασκευάστηκε από το μάρμαρο της Πάρου.

Η εξόρυξη μαρμάρου σταμάτησε κάπου στα μέσα του $7^{ου}$ αιώνα .Πολύ αργότερα, τον $19^{ου}$ αιώνα δυο εταιρίες ανέλαβαν την επαναλειτουργία των φημισμένων λατομείων, αλλά η προσπάθεια απέτυχε.

Σήμερα, κατά την επίσκεψη στα λατομεία βλέπει κανείς κάποιες από τις αρχαίες στοές και τους διαδρόμους, ενώ κομμάτια ακατέργαστου λευκού μαρμάρου βρίσκονται διάσπαρτα στις εγκαταστάσεις του λατομείου.

1.8 ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Η Πάρος κατοικήθηκε ήδη από την $4^{η}$ χιλιετία π. Χ. και γνώρισε περιόδους μεγάλης οικονομικής και καλλιτεχνικής ακμής αλλά και περιόδους λεηλασιών, έντονης βίας, παρακμής και αφάνειας.

1.9 ΤΟ ΠΑΡΟΝ

Σήμερα η Πάρος είναι δημοφιλής τόπος διακοπών, έχει αξιόλογη τουριστική ανάπτυξη και προσφέρει όλες τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες στον σύγχρονο ταξιδιώτη. Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Παροικία, στην δυτική ακτή, μια κοσμοπολίτικη κυκλαδίτικη πολιτεία. Δεύτερη σε μέγεθος, η Νάουσα, το κοσμικό ψαροχώρι, ένα από τα πιο όμορφα λιμανάκια στο Αιγαίο. Πολύ σημαντικά για την Πάρο είναι και τα ολοζώντανα γραφικά χωριά της. Τα μεγαλύτερα χωριά είναι το Πίσω Λιβάδι, ο Δρυός, η Αγγαιριά και η Αλυκή. Θεματοφύλακες της ιστορίας της Πάρου είναι τα διάσπαρτα ερειπωμένα από τον χρόνο κτίρια (ιερά Δωδεκάθεου, εκκλησίες των πρώτων χριστιανικών χρόνων, μοναστήρια με οχυρωματική μορφή) που θαυμάζει ο επισκέπτης σε κάθε βήμα του. Όμως η πραγματική ομορφιά της Πάρου είναι αυτή που συναντά στην

ψυχή των ανθρώπων της. Άνθρωποι απλοί, δημιουργικοί, ζεστοί, φιλόξενοι, με έμφυτο τον σεβασμό και την αγάπη για τον συνάνθρωπο τους.

2. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

2.1. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

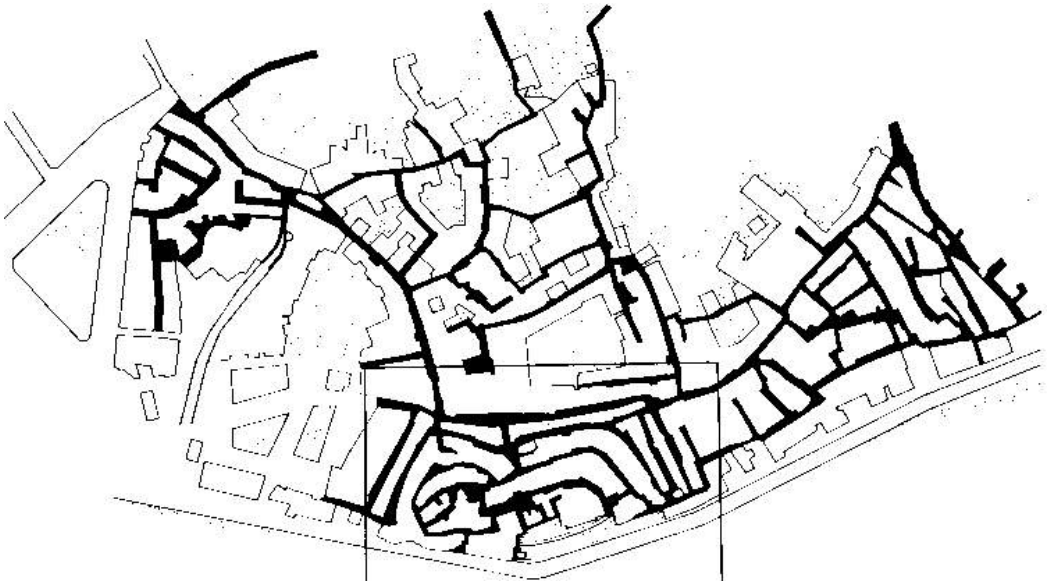
Η οίκηση στο νησί της Πάρου παρουσιάζει σήμερα δυο βασικές κατηγορίες. Τη συγκεντρωμένη οίκηση στους κύριους οικισμούς της Πάρου (Παροικιά, Νάουσα, Λεύκες, Κώστος, Δραγουλάς, Μάρπησσα) και τη διάσπαρτη οίκηση από μεμονωμένες αγροτικές μονάδες που λειτουργούν με ένα σύστημα κλειστής οικονομίας και ονομάζονται *κατοικίες*

Από τους συγκροτημένους οικισμούς της Πάρου οι περισσότεροι αναπτύσσονται γύρω από πυρήνες που διατηρούν την αρχική αμυντική τους διάταξη με κλειστούς δακτυλίους από ζώνες κατοικιών. Σε ορισμένους από αυτούς τους οικισμούς οι αρχικές αμυντικές γραμμές, τα τείχη, είναι σαφείς όπως στην **Παροικιά**, όπου το φράγκικο τείχος, χτισμένο από τα ογκώδη μέλη αρχαίων οικοδομημάτων, σώζεται σε όλο το ανατολικό και μέρος από το νότιο τμήμα του. Επίσης στον **Δραγουλά**, το περίγραμμα είναι καθαρό στην ανατολική πλευρά χωρίς προσκτίσματα. Αντίθετα στη **Μάρπησσα**, ενώ είναι κτισμένη πάνω σε λόφο με πυκνή μεσαιωνικού τύπου δόμηση, κανένα ίχνος περιμετρικού κυκλοφοριακού άξονα δεν επιτρέπει την υπόθεση ύπαρξης μιας τυπικής αμυντικής οργάνωσης, ούτε το περίγραμμα της είναι σαφές. Εξαίρεση ως προς την πολεοδομική οργάνωση αποτελούν οι **Λεύκες**, ο ορεινότερος οικισμός της Πάρου, ο οποίος αναπτύσσεται ελεύθερα ακολουθώντας τις υψομετρικές καμπύλες και τους κύριους κυκλοφοριακούς άξονες επικοινωνίας με την ενδοχώρα του νησιού. Πάντως σημειώνεται και εδώ η μέριμνα προστασίας του οικισμού από τους πειρατές, όπου τουλάχιστον το παλαιότερο τμήμα του είναι αθέατο από τη θάλασσα.

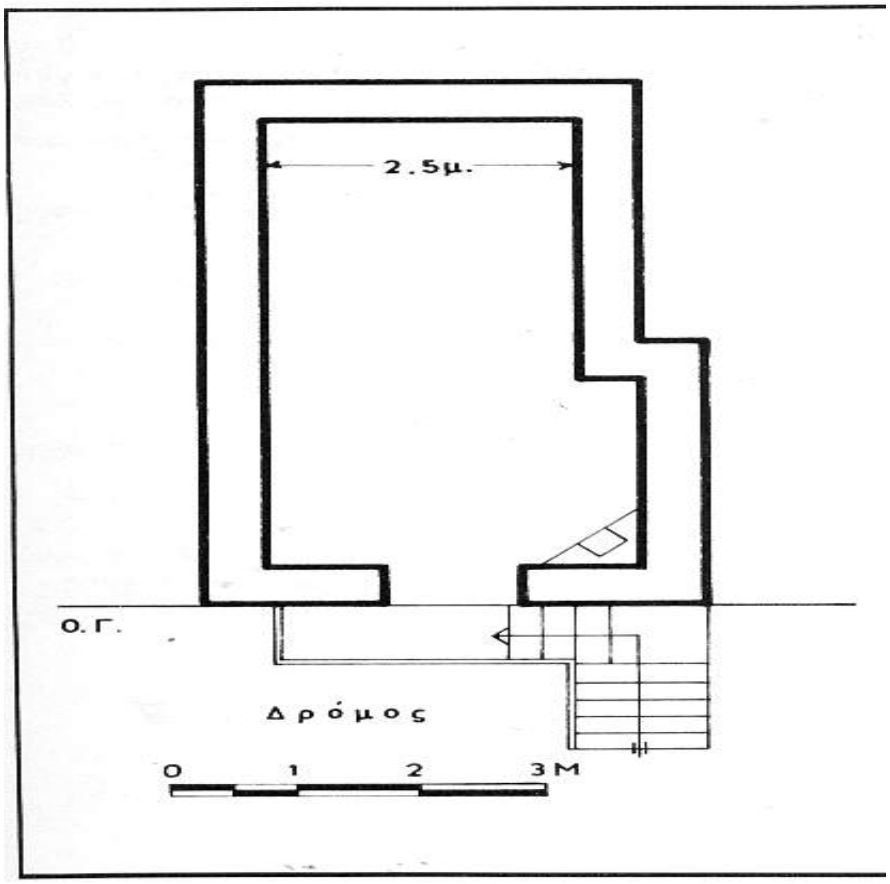
Στους οικισμούς της **Νάουσας** και της **Παροικιάς** είναι μάλλον σαφής ο διαχωρισμός κάποιων ζωνών που δημιουργήθηκαν κατά τα διάφορα στάδια της εξέλιξης τους. Στην περίπτωση της **Παροικιάς**, η εγκατάσταση πληθυσμού στο κάστρο φαίνεται ότι έγινε αργότερα από τον $15^{ο}$ αιώνα πιθανότατα ύστερα από την μεταφορά της έδρας των Φράγκων ηγεμόνων από την Παροικιά στο κάστρο του Κεφάλου και το

κτίσιμο του από το Ν. Σομαρίτα (1462-1505). Η εγκατάσταση των λαϊκών αυτών στρωμάτων στο εσωτερικό του κάστρου δημιούργησε μια «ταπεινή» νησιωτική αρχιτεκτονική με ελαχιστοποιημένη την κλίμακα των πολεοδομικών και οικοδομικών στοιχείων, που μιλά εύγλωττα για την βασική σκοπιμότητα δημιουργίας αυτών των κτισμάτων, την ασφάλεια. Όλες οι άλλες λειτουργίες και ανάγκες έρχονται σε δεύτερη μοίρα όπως ο φωτισμός και αερισμός των χωρών, πολύ περισσότερο δε το μέγεθός τους.

Την εγκατάσταση αυτή μέσα στο κάστρο ακολούθησε η κατασκευή των δακτυλίων που το περιβάλλουν προς τα ανατολικά και τέλος πιο πρόσφατα, αναπτύχθηκαν γραμμικά δύο εγκάρσιοι μεταξύ τους άξονες- έξω από τους αμυντικούς δακτυλίους- που αποτέλεσαν τις αφετερίες για την ανάπτυξη της σημερινής πόλης (εικ.4). Ανάλογη στενότητα χώρου χαρακτηρίζει τους πρώτους δακτυλίους γύρω από το κάστρο και τις κατοικίες που εγγράφονται σε αυτούς(εικ.5). Παρόλα αυτά, κάπου μέσα σε αυτούς τους δακτυλίους πρέπει να βρίσκονταν και τα παλαιότερα αρχοντικά όπως αυτό του Σιόρ Μικέ Βαντάλια, που μας λέει η παράδοση ότι κτίστηκε από τη μπομπάρδα.

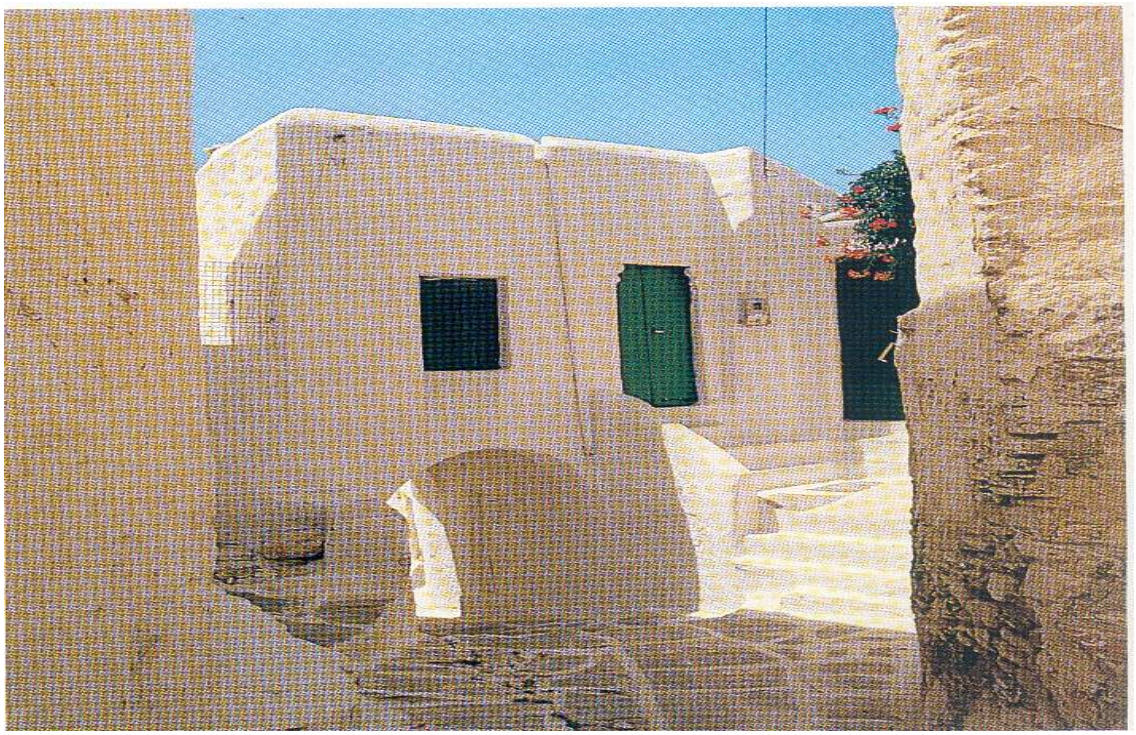

4. Χάρτης της Παροικιάς. Το παραδοσιακό τμήμα χαρακτηρίζουν οι μαυρισμένοι δρόμοι. Η συνοικία Κάστρο σημειώνεται με το ορθογώνιο περίγραμμα.

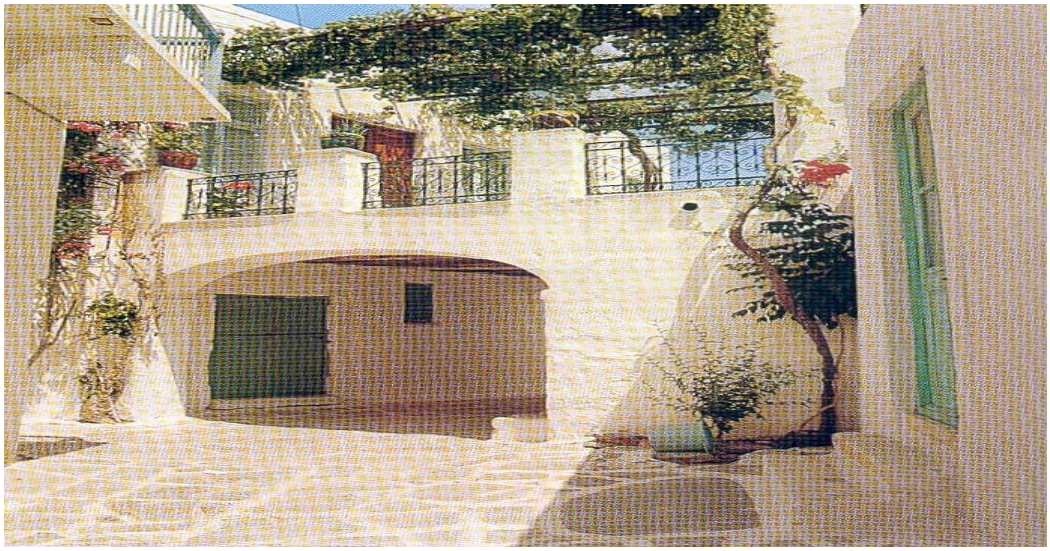

5. Παροικιά. Συνοικία Κάστρο. Κάτοψη ορόφου μονόχωρου σπιτιού με ελάχιστη εσωτερική διάσταση 2,5μ..

Οι δακτύλιοι διαμορφώνονται από απλή σειρά κατοικιών μονόχωρων που εξασφαλίζουν ένα ελάχιστο δυνατό κλειστού χώρου για την κατοικία, χωρίς πρόβλεψη χώρων για αυλή και βοηθητικές χρήσεις. Ελλείψεις που έρχονται συχνά να καλύψουν τα στενά δρομάκια, γιατί ταυτόχρονα με την λειτουργία τους σαν περάσματα, διαμορφώνονται και σε χώρους ζώνης και σαν τέτοιοι αποκτούν ιδιαίτερη γραφικότητα με τις κληματαριές που τα σκεπάζουν. Η χρήση αυτή γίνεται πολλαπλή, όταν τμήματα του δρόμου που είναι πέρασμα και αυλή στο ισόγειο, είναι στεγασμένα και χρησιμοποιούνται σαν κύριοι χώροι κατοικίας (εικ.6) ή σαν αυλή για δύο απέναντι κτίσματα (εικ.7), στο επίπεδο του ορόφου.

6. Μάρπησσα. Στεγασμένο τμήμα δρόμου.

7.Παροικιά. Στεγασμένο τμήμα δρόμου κοντά στα εισόδια.

Αλλά και έξω από τους αρχικούς μεσαιωνικούς δακτυλίους οι οικισμοί δεν αναπτύχθηκαν με σημαντικά μεγαλύτερη άνεση. Ενώ συναντάμε πιο σύνθετα κτίσματα, στους οικισμούς ιδίως της Παροικιάς και της Νάουσας, το σύστημα εξακολουθεί να είναι συνεχές με μόνη διαφορά ότι υπάρχει μεγαλύτερη άνεση χώρου όσο προχωράμε προς την περιφέρεια (εικ.8). Τελικά, τουλάχιστον όσον αφορά στην Παροικιά, μόνο στα μεγάλα νεοκλασικά σπίτια που αναπτύχθηκαν πάνω στον άξονα προς την Εκατονταπυλιανή, συναντάμε τις ευρύχωρες αυλές και τους κήπους, στοιχεία που θυμίζουν τα αστικά κέντρα της υπόλοιπης Ελλάδας.

Αντίθετα στους άλλους οικισμούς, ιδίως σε αυτούς που παρουσιάζουν μια πιο ελεύθερη διάταξη, συχνά συναντάμε το στοιχείο της μικρής νησιώτικης αυλής, ακόμα και στον πυκνά δομημένο οικισμό της **Μάρπησσας (**εικ.9) όπου τα όρια του δρόμου και της αυλής είναι σαφή και κατά κανόνα καθορισμένα με ψηλή μάντρα, αντίθετα με ότι συμβαίνει σε άλλα νησιά, όπως στη Σίφνο.

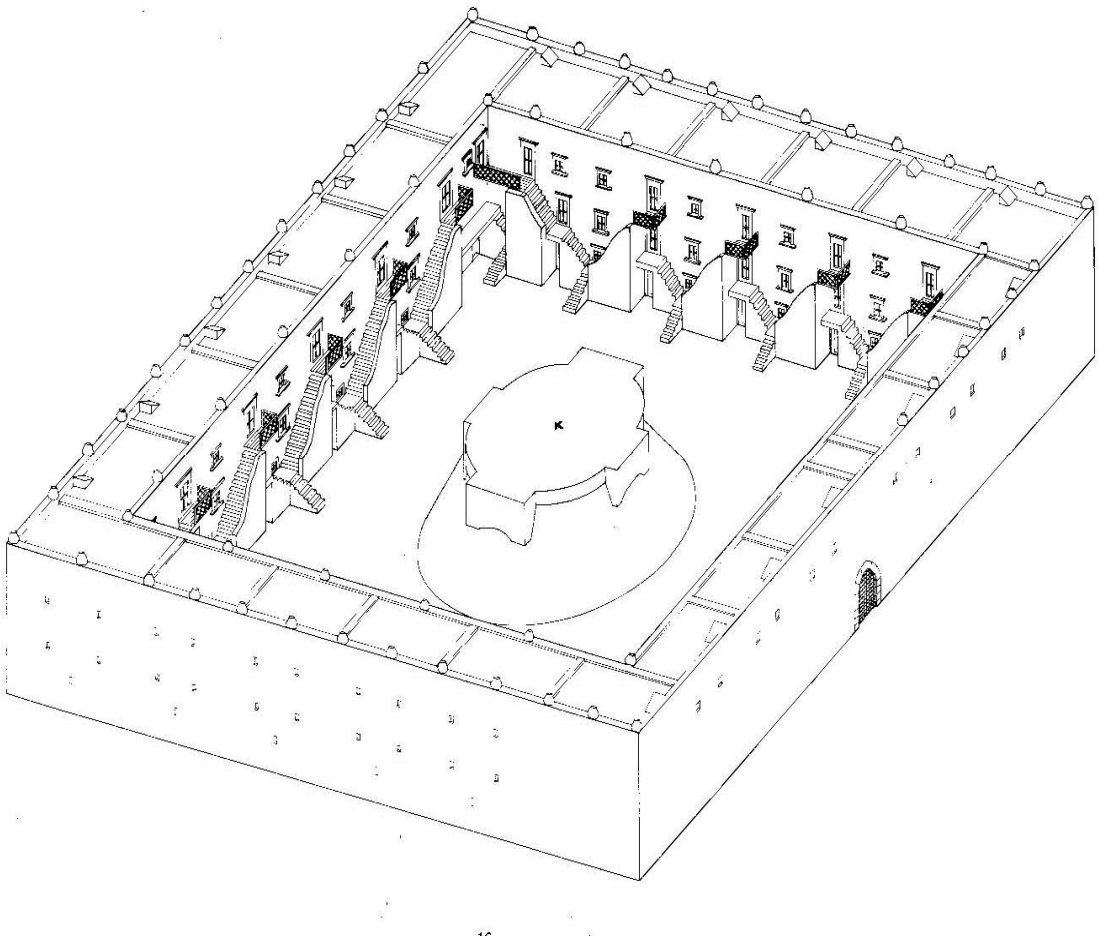

8. Παροικιά. Πυκνή συνεχής δόμηση έξω από τους αμυντικούς δακτύλιους.

9. Μάρπησσα. Πλατεία Δαβάκη. Αυλή με ψηλή μάντρα, αριστερά.

Από τους οικισμούς του συγκροτήματος **Πάρου- Αντιπάρου**, ο πυρήνας του οικισμού της **Αντιπάρου** αντιπροσωπεύει μια τελείως ιδιαίτερη πολεοδομική συγκρότηση. Πρόκειται για μια ενιαία, αυτόνομη οικιστική μονάδα, κατασκευασμένη πιθανόν σε μια φάση, συγκρότηση που πλησιάζει σημερινές αντιλήψεις και ιδεώδη σχετικά με την οργάνωση του δομημένου περιβάλλοντος (εικ.10). Το όλο συγκρότημα είναι διαταγμένο γύρω από τετράγωνη αυλή, στο κέντρο της οποίας υψωνόταν άλλοτε κεντρικός πύργος. Σήμερα σώζεται η βάση του πύργου, τα περιμετρικά όμως κτίσματα διατηρούν τον αρχικό τριώροφο όγκο τους στο μεγαλύτερο τμήμα τους. Το σύνολο αποτελεί ένα σπάνιο δείγμα οικιστικής συγκρότησης του 15^{ου} αιώνα.

10. Κάστρο Αντιπάρου. Αναπαράσταση του οχυρωμένου μεσαιωνικού πυρήνα, κτισμένου βάσει σχεδίου (πηγή Μ. Φίλιππα- Αποστόλου, 79)

2.2 ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

Οι κατασκευές στην Πάρο ακολουθούν την γενικότερη αιγαιοπελαγίτικη παράδοση, χρησιμοποιώντας τα ντόπια υλικά όπως την πέτρα, που εκτός από το κτίσιμο λιθοδομών, χρησιμοποιείται σε πάμπολλες άλλες χρήσεις. Στην κατασκευή λιθοδομών χρησιμοποιήθηκαν βασικά δυο είδη πέτρας, η ***ψαρόπλακα*** σε μικρές διαστάσεις και η ***μαρμαρόπετρα*** (εικ.8). Στην Παροικιά και τη Νάουσα όμως χρησιμοποιήθηκε σε δεύτερη χρήση και έτοιμο υλικό από παλαιότερες κατασκευές. Με τις ***ψαρόπλακες,*** που υπάρχουν σε πάμπολλα σημεία του νησιού και σε σημαντικά μεγέθη, είναι στρωμένοι όλοι σχεδόν οι δρόμοι της Παροικιάς και πολλοί των χωριών. Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν επίσης στην διαμόρφωση πλακόστρωτων αυλών και στη διάστρωση δαπέδων σε εσωτερικούς χώρους, ακόμα και στη διαμόρφωση τζακιών, φούρνων κ.τ.λ.. Το μάρμαρο της Πάρου, που είναι σε δυο χρωματισμούς, λευκό και γκρίζο, χρησιμοποιήθηκε στη λαϊκή αρχιτεκτονική σαν υλικό διαμόρφωσης πλαισίων κουφωμάτων, ταυτόχρονα όμως και σαν διακοσμητικό στοιχείο μα ανάγλυφες παραστάσεις σε διάφορα σημεία, καθώς και σε άλλες πρακτικές χρήσεις όπως στην κατασκευή ολόσωμων νεροχυτών, βαθμίδων κ.τ.λ.. Το αργιλώδες χώμα του νησιού, το ***κοκκινόχωμα,*** χρησιμοποιήθηκε στις τοιχοποιίες σαν συνδετικό κονίαμα, αλλά και σαν υλικό επίστρωσης δαπέδων. Εκτός από αυτό στην επίστρωση δαπέδων και δωμάτων χρησιμοποιήθηκε και πορσελάνη φερμένη από την Σαντορίνη.

Το ντόπιο ξύλο, οι ***φίδες***, που χρησιμοποιήθηκαν στη γεφύρωση ανοιγμάτων, είναι αγριόξυλα μικρού μεγέθους παρμένα από ένα είδος δέντρου που μοιάζει με κυπαρίσσι και είναι συγγενές με τον κέδρο. Σπανιότερα χρησιμοποιούσαν δοκάρια σε μεγαλύτερο μέγεθος και διατομή, τα λεγόμενα ***βορδονάρια.*** Τέτοια είναι συχνά και αυτά που συναντάμε μεμονωμένα κατά το μεγάλο άξονα της κατοικίας. Οπωσδήποτε δεν προέρχονται από την τοπική ξυλεία και σε πολλές περιπτώσεις είναι κατάρτια από πλοία, όπως στην Νάουσα, καθώς και στο σπίτι του Γράβαρη στην Παροικιά. Τα καλάμια χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή δωμάτων, πατωμάτων και διαχωριστικών τοίχων, επίσης στην κατασκευή κρεβατιών, όταν αυτά αποτελούσαν παλαιότερα μέρος της κατασκευής του σπιτιού, αλλά και σε άλλες πρόχειρες ή βοηθητικές κατασκευές όπως για τη στήριξη κληματαριάς. Φύκια και χώμα είναι υλικά που επίσης χρησιμοποιήθηκαν μαζί μα τα καλάμια στην κατασκευή του δώματος, ενώ σαν ενισχυτικό στοιχείο μέσα στο

συνθετικό κονίαμα χρησιμοποιήθηκαν οι γιδότριχες. Ο σίδηρος σε ευρεία χρήση χρησιμοποιήθηκε μόνο στη νεοκλασική εποχή, η χρήση του όμως υπήρχε από παλαιότερα σε εξαρτήματα θυρών και παραθύρων, ενώ ακόμα παλαιότερα για τη χρήση αυτή χρησιμοποιούσαν το ξύλο.

Οι τοιχοποιίες που κτίζονταν με τα ντόπια υλικά είχαν ορισμένα μειονεκτήματα. Η λάσπη που είχαν σαν συνδετικό κονίαμα έχει σοβαρές συνέπειες στο θέμα της αντοχής. Οι ***ψαρόπλακες*** που χρησιμοποιούνταν, με το μικρό μέγεθός τους, είχαν επίσης αρνητικές συνέπειες ως προς την αντοχή. Μόνο θετικό στοιχείο από τη χρήση τους ήταν η σταθερότητα που εξασφάλιζε στην τοιχοποιία η οριζοντιότητα των αρμών τους. Οι σοβάδες δρουν οπωσδήποτε ανασταλτικά στις αδυναμίες του συνδετικού κονιάματος προστατεύοντάς το από την υγρασία. με το συχνό άσπρισμα, που πέρα από γενικότερους λόγους αισθητικής συνέβαλλε στη συντήρηση της κατασκευής, η επιφάνεια του σοβά, που γινόταν χωρίς οδηγό, αποκτούσε αδρή υφή, σχεδόν ανάγλυφη, με τα γνωστά αισθητικά αποτελέσματα.

Ευαίσθητη στην υγρασία ήταν και η κατασκευή των δωμάτων που ήταν ίδια με αυτή των πατωμάτων. Πάνω στα δοκαράκια, τις ***φίδες***, στρώνονταν καλάμια, σε συνέχεια δε τα φύκια και το χώμα. Τα φύκια συγκρατούσαν το χώμα που χρησίμευε για μόνωση, ενώ προστάτευε από την υγρασία με τη λεπτή κρούστα που σχημάτιζε μετά τις πρώτες βροχές. Στην Πάρο τα καλάμια σπάνια αντικαθίστανται από λεπτές ***φίδες,*** ενώ στο κάστρο της Αντιπάρου η αντίστοιχη κατασκευή με τις ***φίδες*** είναι η συνήθης και η παλαιότερη. Η επίστρωση των δαπέδων γινόταν κάποτε με ασβέστη. Στην περίπτωση αυτή χρειαζόταν συχνά άσπρισμα και μέσα στον ασβέστη ανακάτευαν και χρώμα.

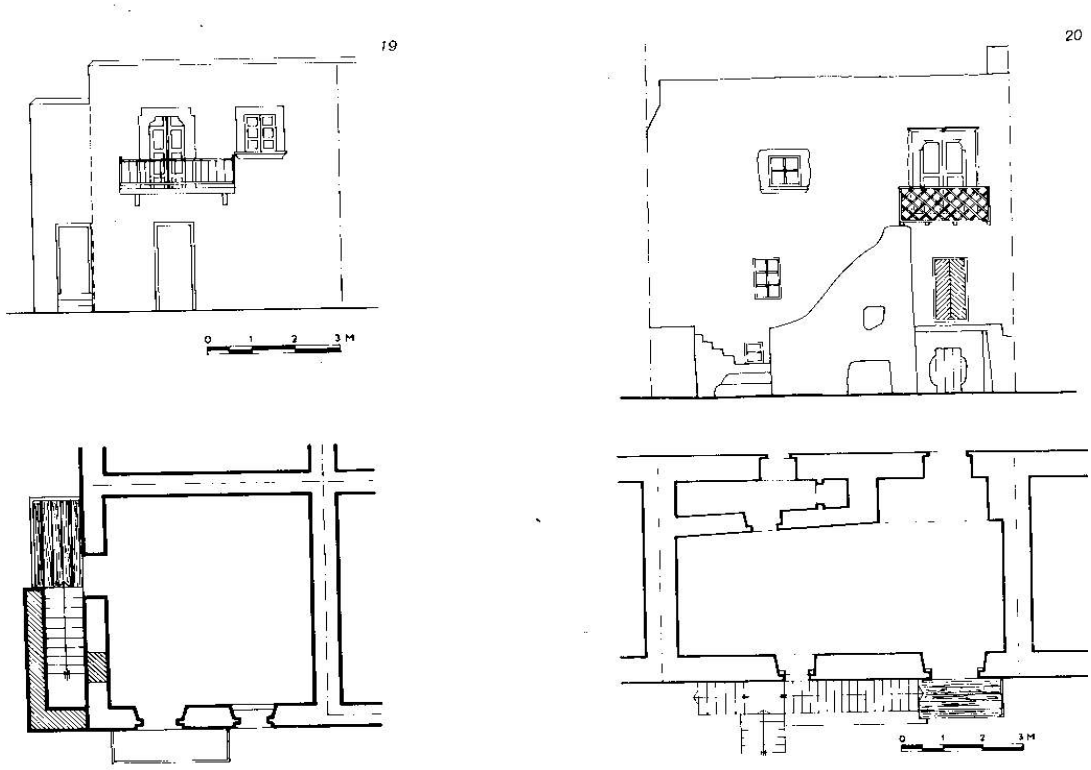
Μια ιδιαίτερη κατασκευή από πέτρα είναι τα τόξα, βασικό στοιχείο στη διαμόρφωση του παριανού σπιτιού. Σκοπό είχαν τη μείωση του ανοίγματος για να μπουν να γεφυρωθούν τα δώματα από ντόπια ξύλα. Το ρόλο που έπαιζαν τα στοιχεία αυτά στη διαμόρφωση του παριανού σπιτιού θα τον δούμε στη συνέχεια εξετάζοντας την τυπολογία του.

2.3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΠΙΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

Στην Πάρο συναντάμε βασικά δυο κατηγορίες σπιτιών, ***τα αστικά*** και τα ***αγροτικά*** μέσα στους οικισμούς και τις ***κατοικίες*** στην εξοχή. Ανάμεσα στα πρώτα, διακρίνουμε τα απλά λαϊκά, συνήθως μονόχωρα, καθώς και τα σπίτια μιας κάποιας πιο εύπορης τάξης, που μαζί με τα αρχοντικά αποτελούν πιο εξελιγμένους τύπους σπιτιών. Επειδή όλες οι κατηγορίες σπιτιών είναι εξέλιξη ενός βασικού τύπου, του μονόχωρου, θα τα εξετάσουμε ταυτόχρονα επισημαίνοντας τις παραλλαγές του τύπου που αντιπροσωπεύει το κάθε είδος.

Το αστικό σπίτι. Το μονόχωρο είναι ο παλαιότερος τύπος σπιτιού και το συναντάμε κατά κανόνα μέσα στους οχυρωμένους πυρήνες των οικισμών. Αυτά τα μονόχωρα, αλλά και εκείνα που βρίσκονται μέσα στα πυκνά δομημένα τμήματα των οικισμών, είναι συνήθως στενομέτωπα με μια ελάχιστη διάσταση γύρω στα 2,5μ., άνοιγμα που μπορεί εύκολα να; γεφυρωθεί από ντόπια ξύλα (εικ.5). Όσο προχωράμε προς την περιφέρεια, τα μονόχωρα αυτά κτίσματα διευρύνονται και η αδυναμία εξεύρεσης ξύλων κατάλληλου μήκους για την γεφύρωση των ανοιγμάτων οδηγεί στο μοίρασμα της οροφής σε δυο φέρουσες ενότητες από δοκάρια συνήθους μήκους που στηρίζονται στους τοίχους και σε ενδιάμεσο φέρον στοιχείο, όπως η αξονική καμάρα, στοιχείο χαρακτηριστικό της αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής.

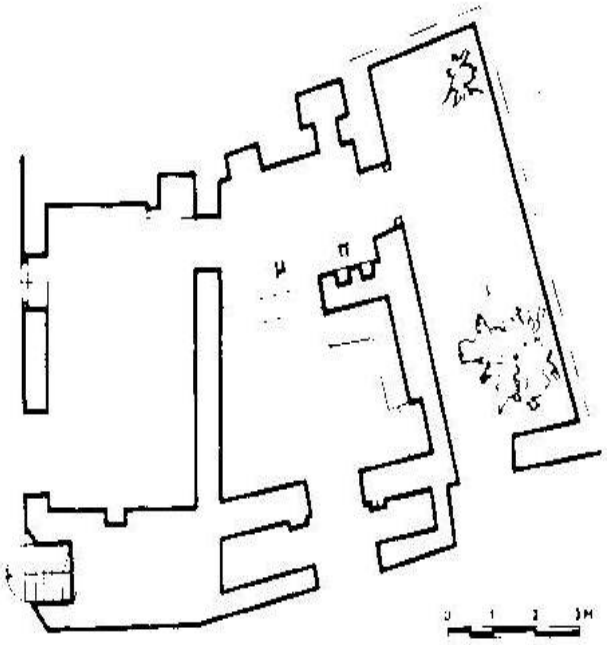
Με την λύση αυτή που δίνει τη δυνατότητα διεύρυνσης της κατοικίας εφόσον ο πολεοδομικός χώρος το επιτρέπει, το σπίτι αποδεσμεύεται από την άβολη στενομέτωπη διάταξη και ο χώρος διευρυνόμενος πλησιάζει προς το τετράγωνο με τάση για πλατυμέτωπη διάταξη. Μια τέτοια διάταξη συναντάμε στην οχυρωμένη ζώνη της Νάουσας που βρίσκεται έξω από το πρώτο αμυντικό πυρήνα (εικ.11 αριστερά), ενώ στην Αντίπαρο η κατοικία είναι πλατυμέτωπη κατ' εξαίρεση(εικ.11 δεξιά), απόρροια της αρχιτεκτονικής λύσης του συνόλου.

11.Αριστερά.Νάουσα. Κάτοψη ορόφου και όψη διώροφου σπιτιού. Ο όροφος ανήκει στη Μ. Σαρηκώστα (αποτ.1972)
Δεξιά. Αντίπαρος. Κάτοψη τυπικής κατοικίας του β' ορόφου και όψη τριών επάλληλων κατοικιών.

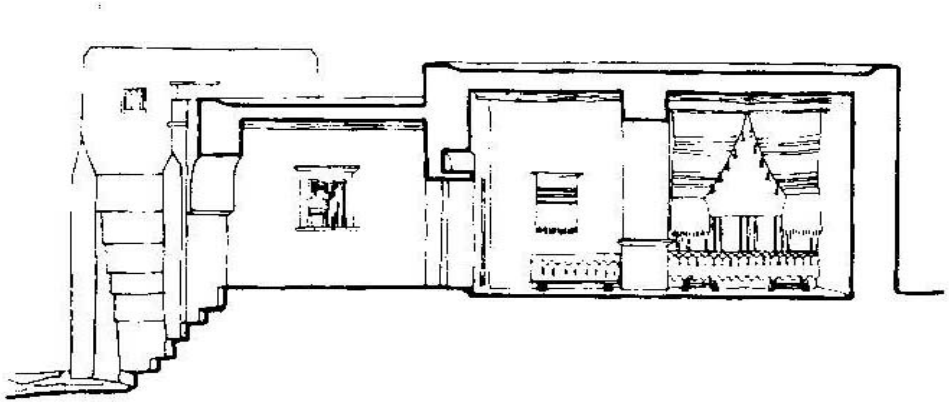
Στις πιο απλές κατασκευές η καμάρα αντικαθίσταται από ένα απλό δοκάρι, το ***μεσοδόκι.*** Αλλά και το άνοιγμα αυτό γίνεται προσπάθεια να μειωθεί με την κατασκευή ενός ***πιλάστρου***(εικ12)**,** σε επαφή με τον τοίχο από τη μια πλευρά του μεσοδοκίου. Αυτά τα ***πιλάστρα,*** καθώς και εκείνα που χρησιμεύουν σαν βάσεις της κάμαρας, κάνουν σαφή το διαχωρισμό κάποιων χώρων ανάμεσα σ' αυτά και τους παράλληλους με το τόξο και το ***μεσοδόκι*** τοίχους, χώρους που αποκτούν αυτοτέλεια και εξυπηρετούν σαφείς και διαφορετικές λειτουργίες ο καθένας, χρησιμοποιούμενοι σαν

γωνίες ύπνου, κουζίνας κ.λ.π.(εικ13). Έτσι διαμορφώνεται το τυπικό

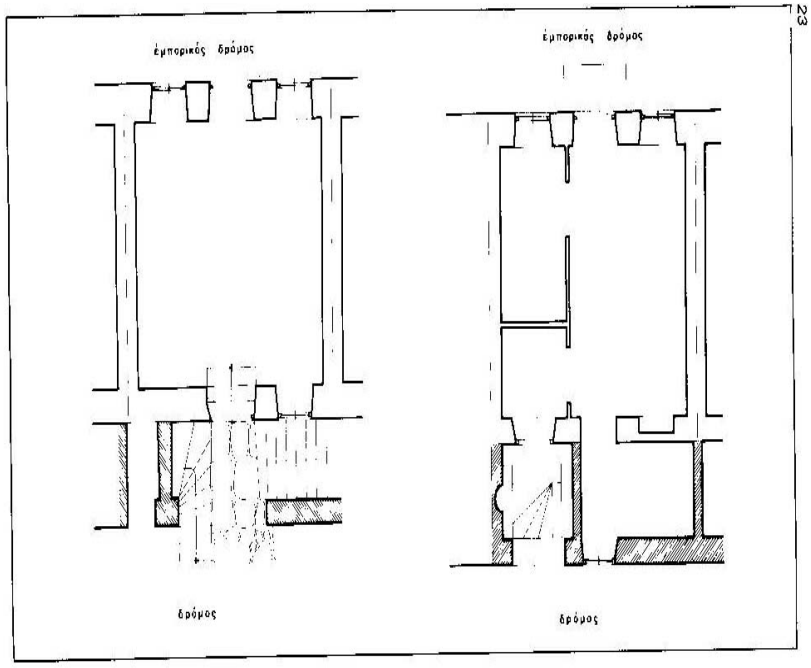
12.Μάρπησσα. Κάτοψη ισογείου από το σπίτι της Μαρίας Φιλίππου.(π:πιλάστρο, μ:μεσοδόκι, αποτ. 1972).

μονόχωρο σπίτι, χωρίς ιδιαίτερα δωμάτια για ύπνο και βοηθητικά, και που αντιπροσωπεύει την κατοικία της ασθενέστερης οικονομικά τάξης. Πανομοιότυπά του θα συναντήσουμε μέσα και έξω από τους αμυντικούς δακτύλιους, στους συγκεντρωμένους οικισμούς και στις ***κατοικίες*** της υπαίθρου, όμοια όπως και σε όλο το Αιγαίο. Αυτό το μονόχωρο, πέρα από το ότι είναι τυπικό για την απλή λαϊκή κατοικία, αποτελεί γενικότερα τον πυρήνα γύρω από τον οποίο αναπτύσσεται και εξελίσσεται το παριανό σπίτι, προκείμενου να εξυπηρετήσει πιο σύνθετες ανάγκες. Η παραπέρα ανάπτυξη του σπιτιού γίνεται πάντα με βάση το μονόχωρο και κατά δυο τρόπους. Αρχικά με την επανάληψη του μονόχωρου, πράγμα που επιτυγχάνεται βασικά με την συνένωση δυο ή περισσότερων μονόχωρων σ' ένα σπίτι μέσα στους αμυντικούς δακτύλιους και στα πυκνά δομημένα τμήματα των οικισμών, σε αντιστοιχία με ό,τι συμβαίνει και στις υπόλοιπες Κυκλάδες (εικ.12). Αντίστροφα συναντάμε επιμερισμό μεγάλου μονόχωρου, όπως στην περίπτωση της οικίας Μουρλά στην Παροικιά, όπου η κάπως αδέξια υποδιαίρεση του ορόφου και η προσθήκη χώρου έξω από αυτόν, δείχνει και πάλι την προσπάθεια ανεξαρτητοποίησης ορισμένων λειτουργιών μέσα στα πλαίσια μιας περιορισμένης επιφάνειας της κατοικίας (εικ.14, 15).

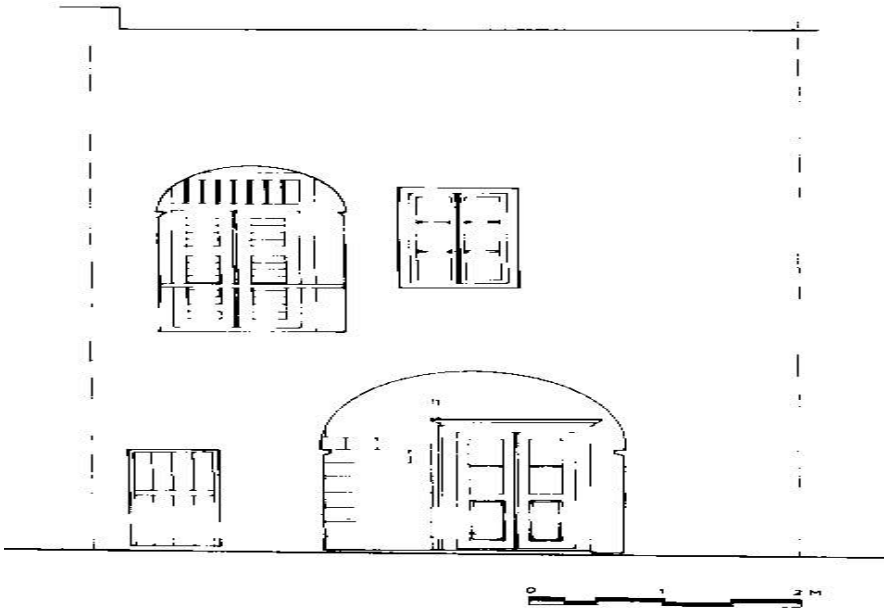

13. Λεύκες. Εσωτερικό από το σπίτι του Δημ. Αιγινήτη (πηγή Γ. Καραθανάσης, 99)

Αυτό το σπίτι είναι επίσης ενδεικτικό σαν κατοικία ανθρώπων μέσης τάξης, πιθανότατα εμπόρων, αφού βρίσκεται πάνω στον εμπορικό δρόμο και το ισόγειό του, μονόχωρο σε αντίθεση με τον όροφο, λειτουργεί σαν κατάστημα. Στα αραιά δομημένα τμήματα των οικισμών και στις ***κατοικίες*** της έξοχης η ανάπτυξη του σπιτιού γίνεται με προσθήκη χώρων περιμετρικά και σε επαφή με τον μονόχωρο πυρήνα. Αυτή η αρχή ακολουθείται και στη διαμόρφωση εξαρχής πολύ πιο σύνθετων κατοικιών, στις αρχοντικές κατοικίες, όπως π.χ. στο σπίτι του Γράβαρη στην Παροικιά, κατοικίες που αντιπροσωπεύουν έναν πιο εξελιγμένο τύπο σπιτιού.

14.Δύο κατόψεις από την ιδιοκτησία Μουρλά, στον εμπορικό δρόμο. Κάτω: ισόγειο, Πάνω: όροφος.

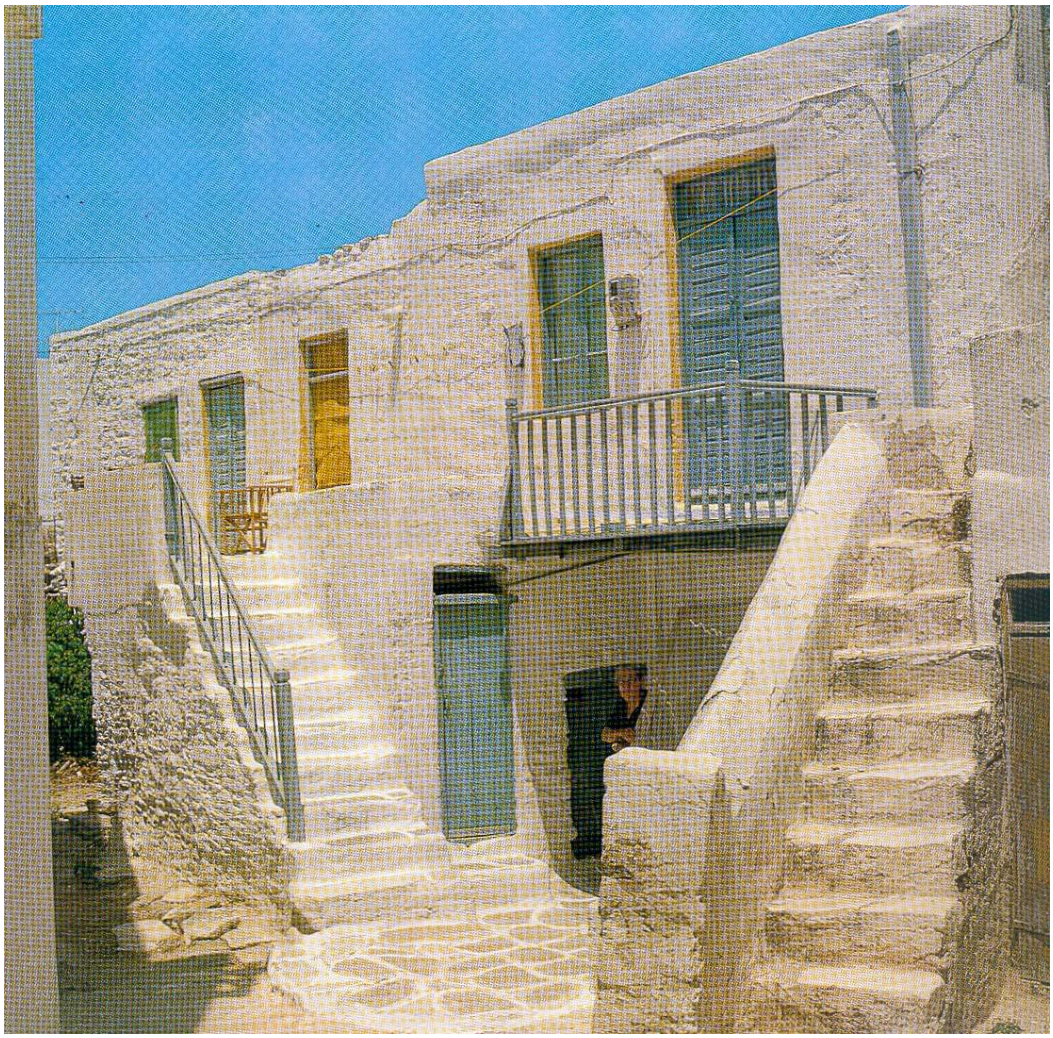
15. Η πίσω όψη του σπιτιού της εικ.14.

Το σπίτι μέσα στους αμυντικούς δακτύλιους και στα πυκνά δομημένα τμήματα των οικισμών είναι συνήθως διώροφο, τύπος που επιβλήθηκε για λόγους μεγαλύτερης εκμετάλλευσης του χώρου, ενώ στην έξοχη και στα ελεύθερα αναπτυγμένα τμήματα των οικισμών τα σπίτια είναι κυρίως μονώροφα, αλλά και διώροφα κατ' εξαίρεση και ανάλογα με τις ανάγκες. Στα πυκνά δομημένα τμήματα και κυρίως μέσα στους αμυντικούς δακτύλιους, το ισόγειο και ο όροφος αποτελούν κατά κανόνα ξεχωριστές κατοικίες και διατελούν κάτω από το νομικό καθεστώς της οριζόντιας ιδιοκτησίας, καθεστώς που η ύπαρξή του επισημαίνεται από πολύ παλιά και μνημονεύεται στο εθιμικό δίκαιο των Κυκλάδων από την εποχή της τουρκοκρατίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η άνοδος στον όροφο να γίνεται από εξωτερικές σκάλες που διαμορφώνονται στις ελάχιστες διαστάσεις τις οποίες επιτρέπει το μικρό πλάτος των δρόμων οι οποίοι βρίσκονται μέσα στα οχυρωμένα τμήματα των οικισμών(εικ.16). Οι εξωτερικές αυτές σκάλες, σαν μοναδικό στοιχείο πλαστικότητας στον όγκο των σπιτιών που βρίσκονται μέσα στο πυκνό και σε συνεχή δόμηση τμήμα των οικισμών, αποκτούν μια εξέχουσα θέση στη μορφολογία του. Γι' αυτό, αλλά και λόγω της ποικιλίας τύπων και διαμορφώσεων που παρουσιάζουν, αξίζει μια εκτενέστερη παρουσίασή τους.

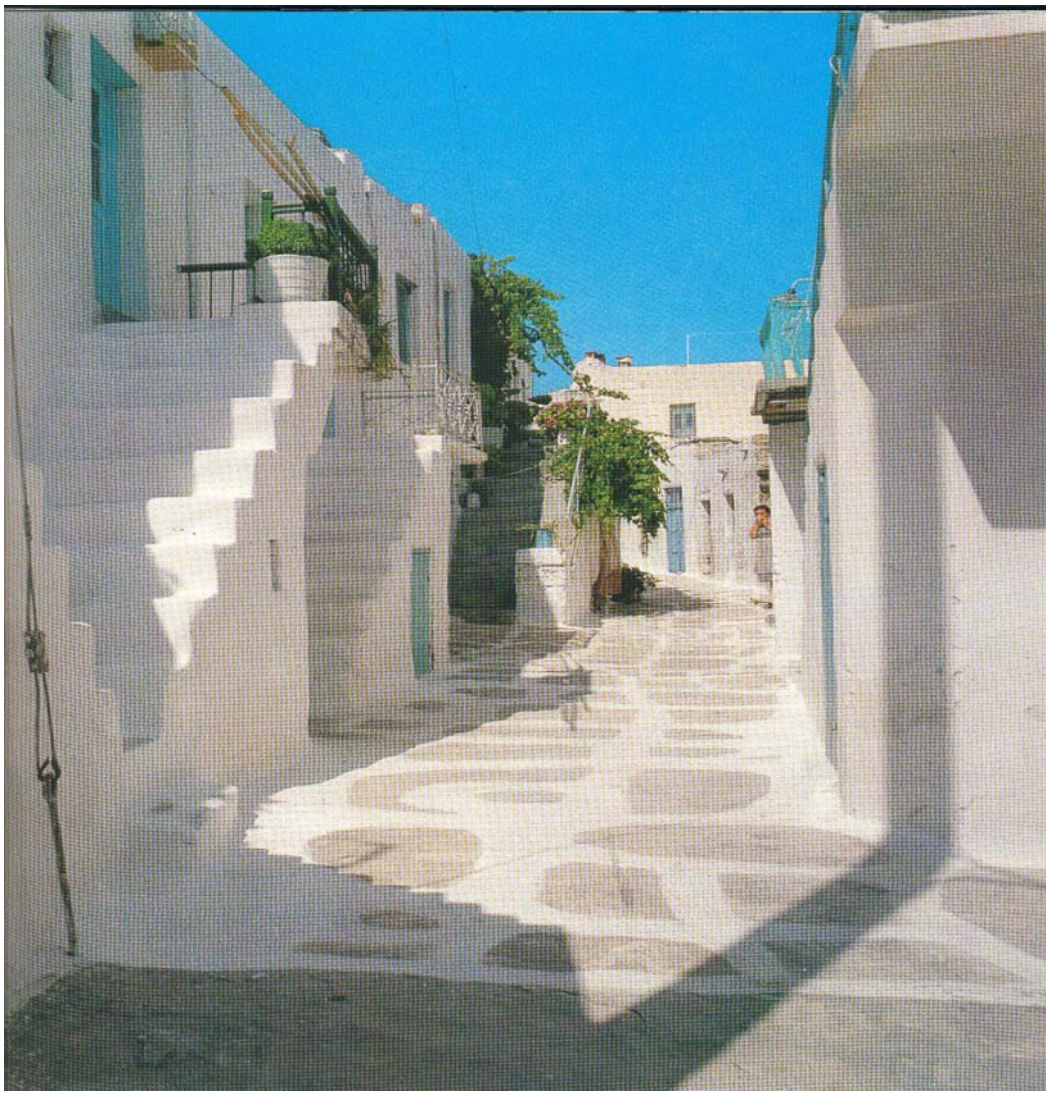
16. Νάουσα. Σειρά από σπίτια με χαρακτηριστικές εξωτερικές σκάλες.

Ανάλογα με την θέση τους μέσα στον οικισμό, το εύρος του ελεύθερου χώρου στο οποίο αναπτύσσονται και τις ανάγκες φωτισμού των ισογείων, οι σκάλες κατασκευάζονται χτιστές σε όλο το μήκος τους (εικ.17) ή σε τμήμα τους, όποτε το υπόλοιπο τμήμα διαμορφώνεται σε ένα είδος χτιστού προβόλου, δηλαδή σε επεξοχή (εικ.18), ενώ πολύ σπάνια στη θέση της επεξοχής έχουμε το αντίστοιχο τμήμα της σκάλας από ξύλο. Το μήκος των πλατύσκαλων κυμαίνεται από ένα ελάχιστο

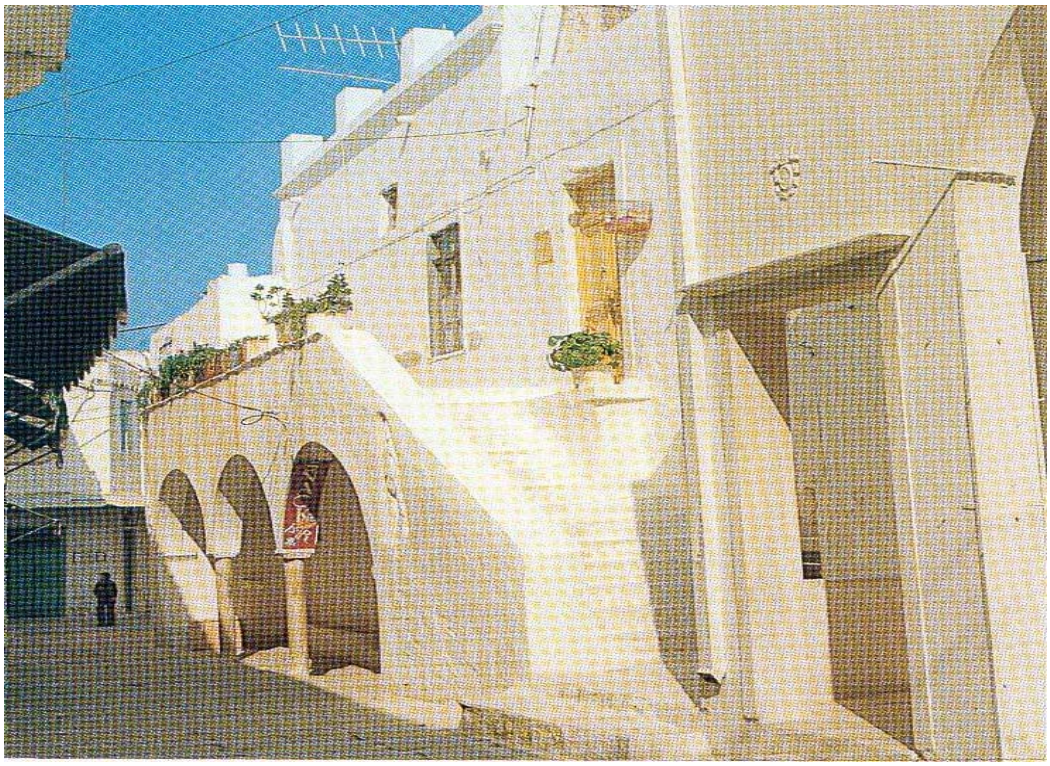
17. Παροικιά. Πλάτωμα και σπίτια με κτιστές εξωτερικές σκάλες.

μπροστά στην είσοδο του ορόφου μέχρι ολόκληρο το μήκος της πρόσοψης. Τα πλατύσκαλα στηρίζονται είτε στο κτιστό μέρος της σκάλας από τη μια μεριά και σε τοιχείο από την άλλη (εικ.8) ή σε δοκάρια που βγαίνουν σε πρόβολο μέσα από την τοιχοποιία(εικ.16). Πάνω στα δοκάρια τοποθετούνται σανίδες ή διαμορφώνεται κατασκευή όμοια με του δώματος, δηλαδή με καλάμια και χώμα. Η κατασκευή αυτή είναι συνηθέστερη για την πρώτη περίπτωση στήριξης και πρέπει να είναι

18.Νάουσα. Δρόμος με χαρακτηριστικές κτιστές εξωτερικές σκάλες.

παλιότερη. Σπανιότερη είναι η περίπτωση στήριξης με τοίχο παράλληλο προς την όψη. Τότε περνάμε σε μια άλλη κατηγορία διαμόρφωσης της όψης του παριανού σπιτιού, όπου ένα δεύτερο επίπεδο όψης, παράλληλο προς την αρχική, διαμορφώνεται προς το δρόμο. Το επίπεδο αυτό μπορεί να είναι κλειστό ή με στοά στο ισόγειο (εικ.19) ενώ σπάνια συνεχίζει με στοά στον όροφο. Όταν είναι κλειστό, συχνά προεκτείνεται σε όλο το μήκος της πρόσοψης και απομονώνει τη σκάλα από το δρόμο(εικ.20). Η διάταξη αυτή προϋποθέτει ένα σημαντικό μήκος πρόσοψης, συναντιέται στα σπίτια της μέσης τάξης καθώς και τα αρχοντικά και η επιμέλεια διαμόρφωσής της μαζί με τον πλούτο διακόσμησης των ανοιγμάτων γίνεται το σύμβολο της κοινωνικής του υπόστασης.

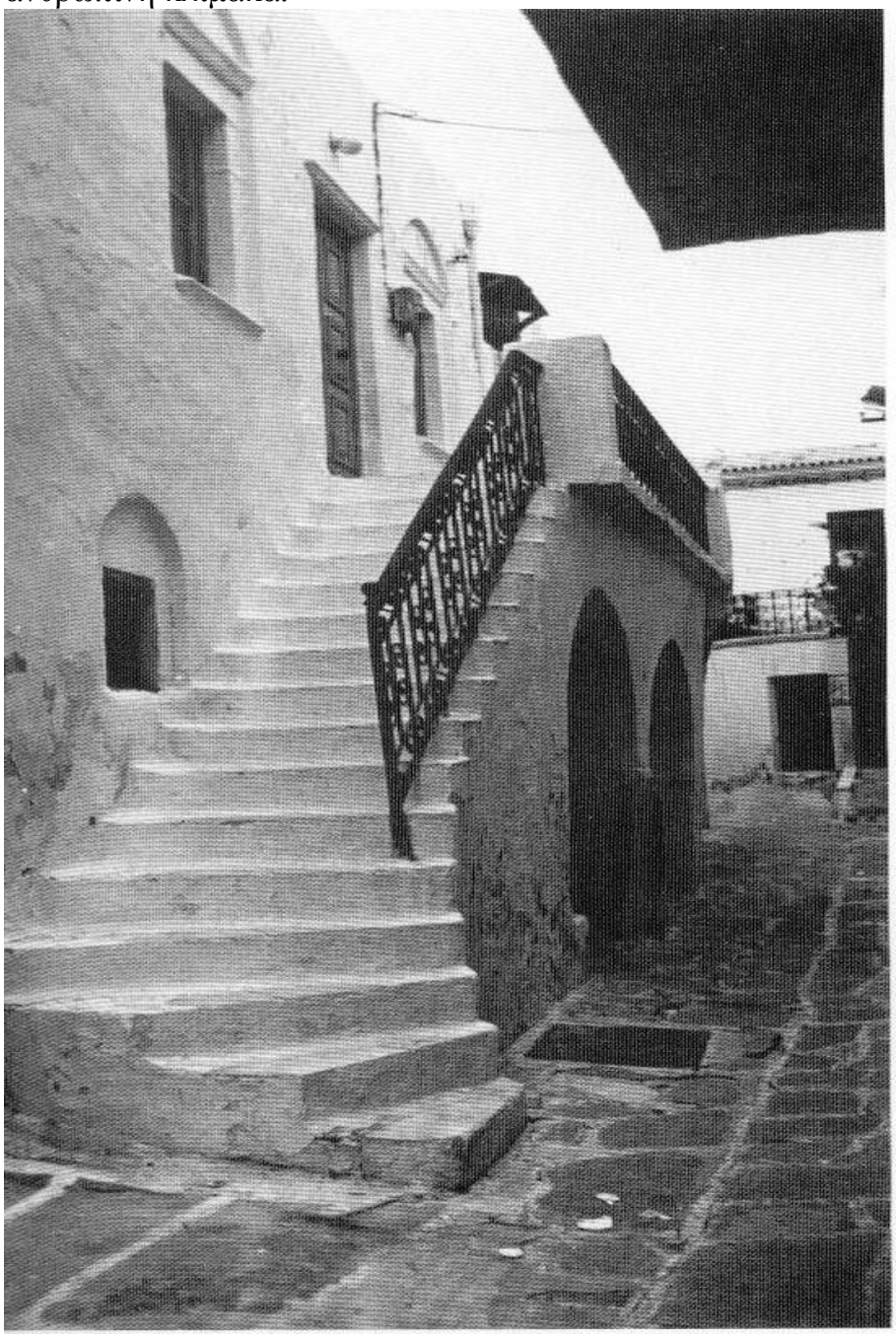

19. Παροικιά. Πλατύσκαλο στηριγμένο σε κολόνες και τόξα στο σπίτι της Ευανθίας Δαμία.

20. Παροικιά. Κλειστή εξωτερική σκάλα και σκεπαστό πέρασμα κάτω από το αρχοντικό Βαρούχα-Μαρινοπούλου.

Ιδιαίτερο μορφολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα τοξωτά τμήματα αυτών των συγκροτημάτων, οι στοές, που αποτελούν ένα πολύ χαρακτηριστικό στοιχείο της παριανής αρχιτεκτονικής. Οι στοές αυτές στηρίζονται είτε σε χοντρούς πεσσούς είτε σε κολώνες με βαριά (εικ.21) ή εκλεπτυσμένη διατομή (εικ.19, 22), με χαμηλό γενικά ύψος που πηγάζει από τη γενικότερη προσαρμογή των στοιχείων αυτών στην ανθρώπινη κλίμακα.

21. Παροικιά. Δρόμος με μικτό χαρακτήρα. Λαϊκά σπίτια με πρόσθετα νεοκλασικά στοιχεία, όπως το κιγκλίδωμα στο σπίτι αριστερά. Νεοκλασικά σπίτια με δώμα στο βάθος.

22.Παροικιά. Η πίσω όψη σπιτιών που βλέπουν στον εμπορικό δρόμο. Δεξιά το σπίτι της οικίας Μουρλά.

Ανάμεσα στις σπάνιες περιπτώσεις, όπου ένα δεύτερο επίπεδο παράλληλο προς την όψη έρχεται να κλείσει στο εσωτερικό του την σκάλα και το πλατύσκαλο, αξίζει να παρουσιάσουμε ορισμένα παραδείγματα, όπου μια διάτρητη διάταξη με τοξωτά ανοίγματα

εξυπηρετεί τις ανάγκες προσπέλασης, φωτισμού και αερισμού των ημιυπαιθρίων χώρων κλιμακοστασίου και πλατύσκαλων, καθώς και του κυρίως χώρου κατοικίας όταν αυτή δε διαθέτει ανοίγματα προς τις άλλες πλευρές (εικ.22). Σε παρόμοιες περιπτώσεις, που αντιπροσωπεύουν έναν πιο εξελιγμένο τύπο του παραδοσιακού σπιτιού στην Πάρο, μπορούμε να διακρίνουμε την δημιουργία ενός στοιχείου ασυνήθιστου για την γενικά λιτή αρχιτεκτονική της Πάρου, το στοιχείο του στεγασμένου εξώστη στον όροφο (εικ.22). Το στοιχείο αυτό εντοπίζεται αποδεσμευμένο από το συγκρότημα σκάλας και προσπέλασης στον όροφο ενός καθαρά λαϊκού τύπου σπιτιού της Παροικιάς (εικ23), ενώ επίσης αποδεσμευμένο από το συγκρότημα της σκάλας το βρίσκουμε σε νεοκλασικό παράδειγμα της Παροικιάς, σαν εσοχή στο βασικό όγκο του σπιτιού (εικ.24).

23. Παροικιά .Σκεπαστός εξώστης με καμάρα σε σπίτι με λαϊκό χαρακτήρα (ιδιοκτησία Βαρβαρήγου.

24. Παροικιά. Ο δρόμος της Εκατονταπυλιανής με τα νεοκλασικά σπίτια. Δεξιά, σκεπαστός εξώστης με δύο καμάρες στην ιδιοκτησία Κυπραίου.

Γενικά το συγκρότημα σκάλας-πλατύσκαλου είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στα λαϊκά και τα νεοκλασικά σπίτια, όπου χωρίς τυπολογικές διακρίσεις επαναλαμβάνεται στα δεύτερα όπως ακριβώς διαμορφώθηκε σε συνδυασμό με τα πρώτα. Έτσι έχουμε και εδώ όπως και σε άλλες νησιώτικες πολιτείες που είχαν μια συνεχή ανάπτυξη, ανάμιξη της καθαρά νησιώτικης αρχιτεκτονικής με την νεοκλασική, όχι μόνο σε πολεοδομική κλίμακα, όπου τα νεοκλασικά κτίρια εναλλάσσονται με τα λαϊκά, αλλά και κατά την έννοια του καθαυτό αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, όπου στο ίδιο κτίριο συναντάμε διαφορετική αρχιτεκτονική τυπολογία (εικ.22), ανάλογα με την σπουδαιότητά τους ή την εποχή κατασκευής τους ή ακόμα και επισκευής τους. Αυτά τα χαρακτηριστικά θα τα δούμε πιο έντονα στο δρόμο που εφάπτεται στον τελευταίο αμυντικό δακτύλιο γύρω από το κάστρο της Παροικιάς, τον εμπορικό δρόμο. Αντίθετα στον εγκάρσιο προς αυτόν δρόμο για την Εκατονταπυλιανή τα νεοκλασικά σπίτια έχουν περισσότερο έντονο τον αστικό χαρακτήρα, χωρίς εξωτερικές σκάλες, με μεγαλόπρεπη κλίμακα υψών και γενικά αυστηρότερο ύφος και διάταξη όγκων, αλλά και πλουσιότερο αρχιτεκτονικό διάκοσμο από παραστάδες, γείσα και κιγκλιδώματα.

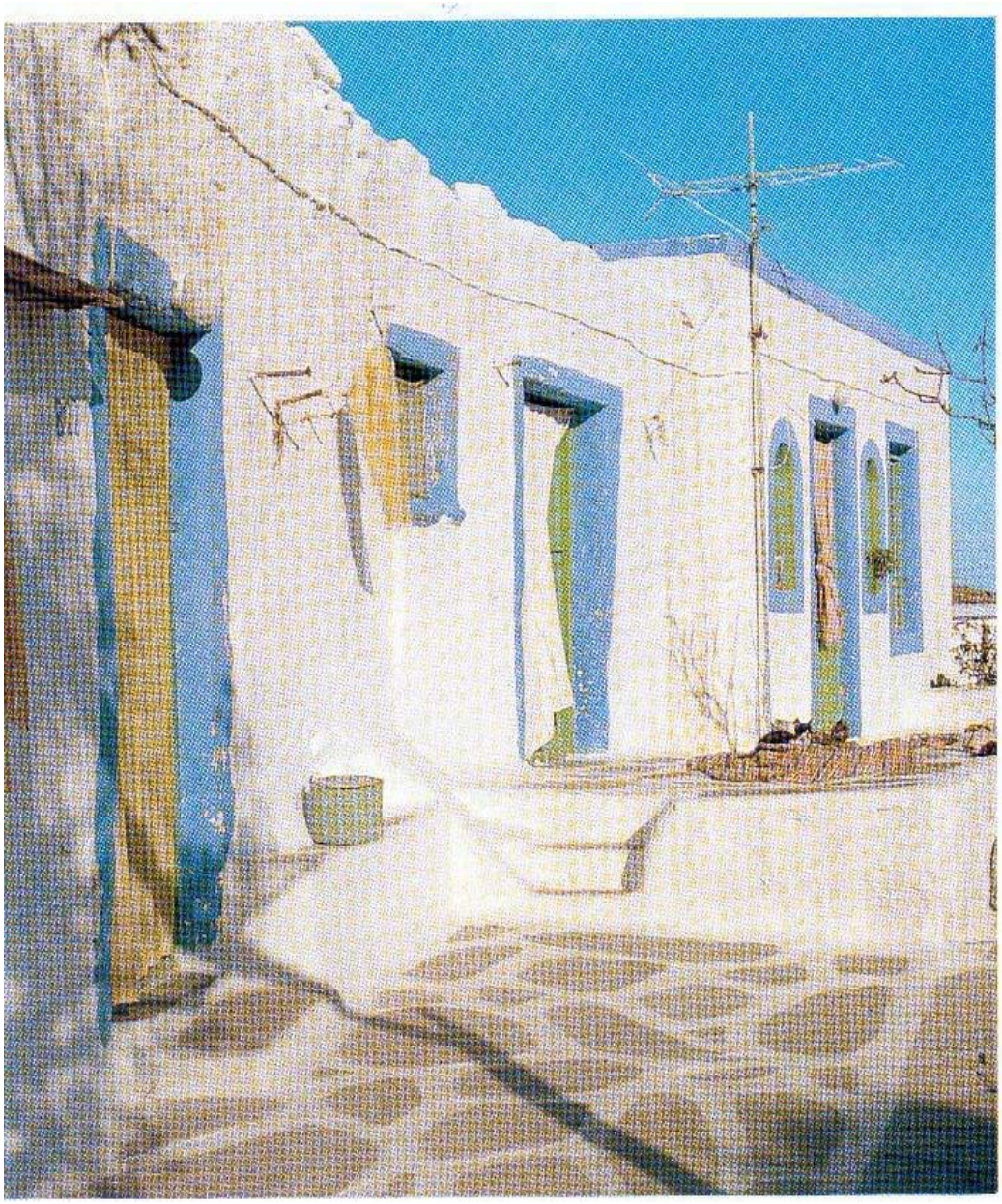

28. Μάρπησσα. Σπίτι με κλειστή σκάλα στο ισόγειο και πλατύσκαλο διαμορφωμένο με στεγασμένο εξώστη στον όροφο. Το δώμα που στεγάζει τον εξώστη στηρίζεται σε καμάρες.

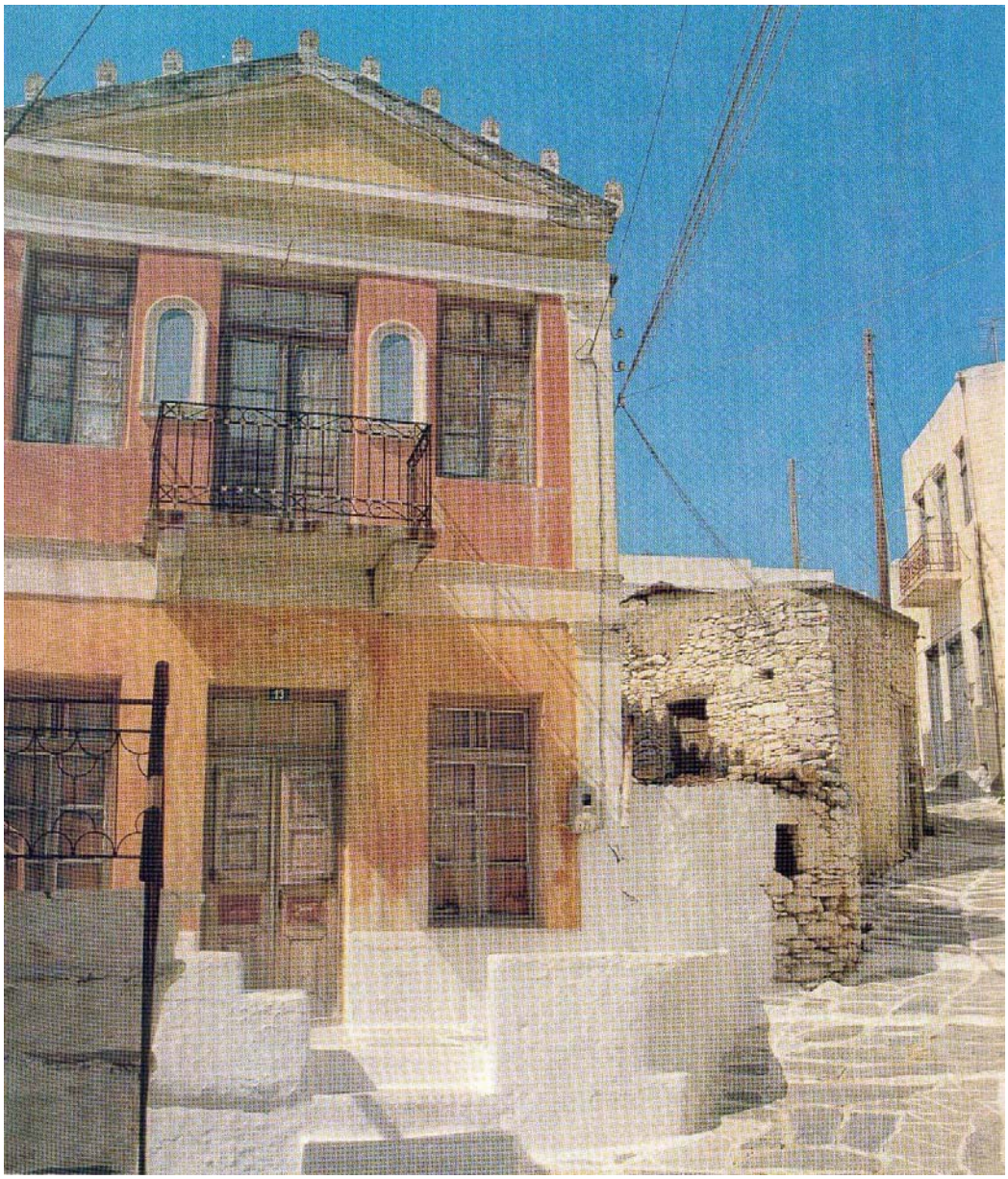
Αυτή η γειτονία με τον ομοιογενή νεοκλασικό χαρακτήρα είναι η μοναδική στην Πάρο (εικ.24). Στους άλλους οικισμούς της, μεμονωμένα νεοκλασικά δείγματα ξεφεύγουν από το τυπικό ύφος των προηγούμενων κτισμάτων και αποκτούν ένα εκλαϊκευμένο χαρακτήρα μέσα από την απλοποίηση των νεοκλασικών στοιχείων τους (εικ.25) και την ογκοπλαστική τους διαμόρφωση, ή με την κλίμακα και την χρωματική τους ποιότητα, που την κάνει εντονότερη αντίθεση με τις λευκές επιφάνειες των τοίχων των άλλων λαϊκών σπιτιών (εικ.26, 27).

25. Λεύκες. Σπίτι με απλοποιημένα νεοκλασικά στοιχεία.

26. Η όψη μιας κατοικίας.

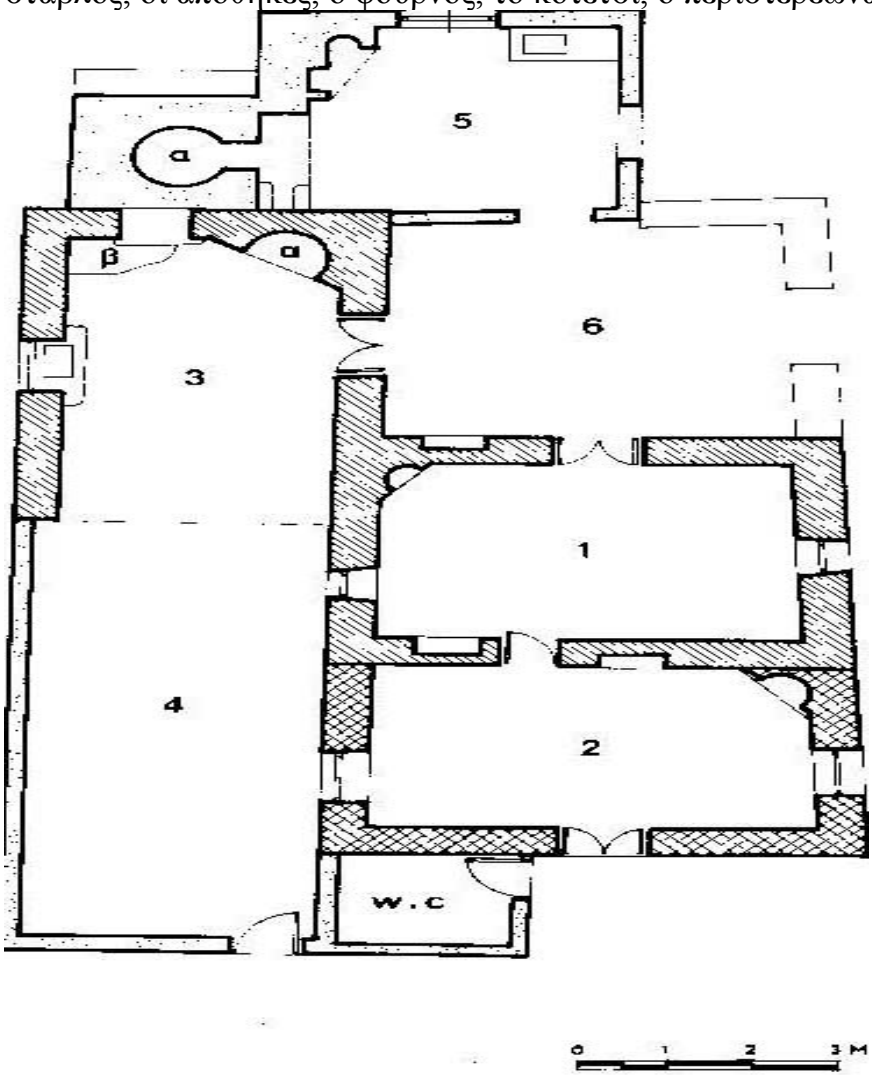

27. Λεύκες. Χρωματική αντίθεση νεοκλασικού σπιτιού με το λευκό νησιώτικο οικιστικό περιβάλλον.

Η αρμονική συνύπαρξη παλιών και πρόσφατων παραδοσιακών μορφών έχει προικίσει την Παροικιά μ' έναν πλούτο αρχιτεκτονικών στοιχείων που η πυκνότητά τους, περισσότερο αισθητή στο κέντρο, υποχωρεί βαθμιαία προς την περιφέρεια, χωρίς ποτέ να χαθεί, αφού και έξω από τον οικισμό, στους δρόμους της έξοχης, πάντα θα συναντήσουμε απλά ή πιο σύνθετα αγροτικά κτίσματα: τις ***κατοικίες,*** τις αποθήκες, τους στάβλους, τους περιστερεώνες, όλα ενταγμένα σε μια ενότητα αρχιτεκτονική που υπακούει στο νόμο της σύνθεσης των λευκών κυβικών όγκων. Μοναδική και έντονη διαφοροποίηση οι μύλοι, «στέκουν στα

χωράφια σαν πέτρινοι σκοποί, φρουρώντας τις προσβάσεις που κάποτε υπηρετούσαν».

Το αγροτικό σπίτι. Είναι γεγονός ότι η σχετικά πυκνή δόμηση της Πάρου δεν αφήνει περιθώρια άνετης ανάπτυξης των απαιτούμενων για τις αγροτικές χρήσεις και λειτουργίες χώρων. Τις ελλείψεις αυτές συμπληρώνουν τα μικρά αγροτικά κτίσματα, που αναφέραμε, έξω από τους οικισμούς και έτσι εξηγείται αυτή η διάσπαρτη παρουσία τους στην ύπαιθρο της Πάρου. Ανάμεσα σε αυτά οι ***κατοικίες*** αντιπροσωπεύουν τον πληρέστερο τύπο αγροτικού κτίσματος και δίνουν την εικόνα μιας πλήρους συγκρότησης του αγροτικού σπιτιού στην Πάρο. Σ' αυτά τα συγκροτήματα διακρίνεται μια τελείως ελεύθερη διάταξη όγκων που αντιστοιχούν στους απαραίτητους για το κάθε νοικοκυριό χώρους όπως ο στάβλος, οι αποθήκες, ο φούρνος, το κοτέτσι, ο περιστερεώνας(εικ.29).

29.Νάουσα. περιοχή Λάγγερη. Κατοικία Π .Αναγνωστοπούλου (αποτ. 1980). 1,2: κυρίως κατοικία, 3: αποθήκη (παλιά κουζίνα), 4: αποθήκη, 5: νέα κουζίνα, 6: αυλή, α:φούρνος, β: τυρόσκαμνο, Α' φάση: απλή διαγράμμιση, Β' φάση: χιαστή διαγράμμιση, Γ' φάση: τα υπόλοιπα.

Εδώ τα λειτουργικά προβλήματα λύνονται απλά, αφού κάθε γωνία και κάθε επιφάνεια αποκτά δική της χρήση (εικ30). Αυτή η συγκρότηση έδωσε αξιόλογα μεμονωμένα σύνολα όπου συναντάμε όλες τις συνθετικές αρχές της αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής καθώς και την πληρότητα της αισθητικής τους έκφρασης.

30. Λεπτομέρεια από κατοικία.

2.4. Ο ΓΛΥΠΤΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

Το εξαιρετικό μάρμαρο της Πάρου ευνόησε την ανάπτυξη της γλυπτικής τέχνης στο νησί στην αρχαιότητα. Σ' αυτό τον τόπο όπου γεννήθηκαν μεγάλες μορφές της γλυπτικής όπως ο Σκόπας στην κλασική εποχή, κάθε πνευματική ή οικονομική άνθηση συνοδεύεται από αναζωογόνηση ή αναβίωση της γλυπτικής παράδοσης. Έτσι στην τουρκοκρατία, μαζί με την ναοδομική δραστηριότητα και «την έντεχνη γλυπτική διακόσμηση των ναών», ανάλογη « μαρμαρογλυπτική δεξιοτεχνία παρατηρείται και στα δημόσια κτίρια της νήσου, όπως π.χ. εις τας κρήνας (εικ.31) και εις αυτά ακόμη τα παλαιά αρχοντικά με τους πλουσίως διακεκοσμημένα πλαίσια του ρυθμού αναγεννήσεως παραθύρων των » (εικ.32). Ανοίγματα με μαρμάρινα πλαίσια, γεισώματα

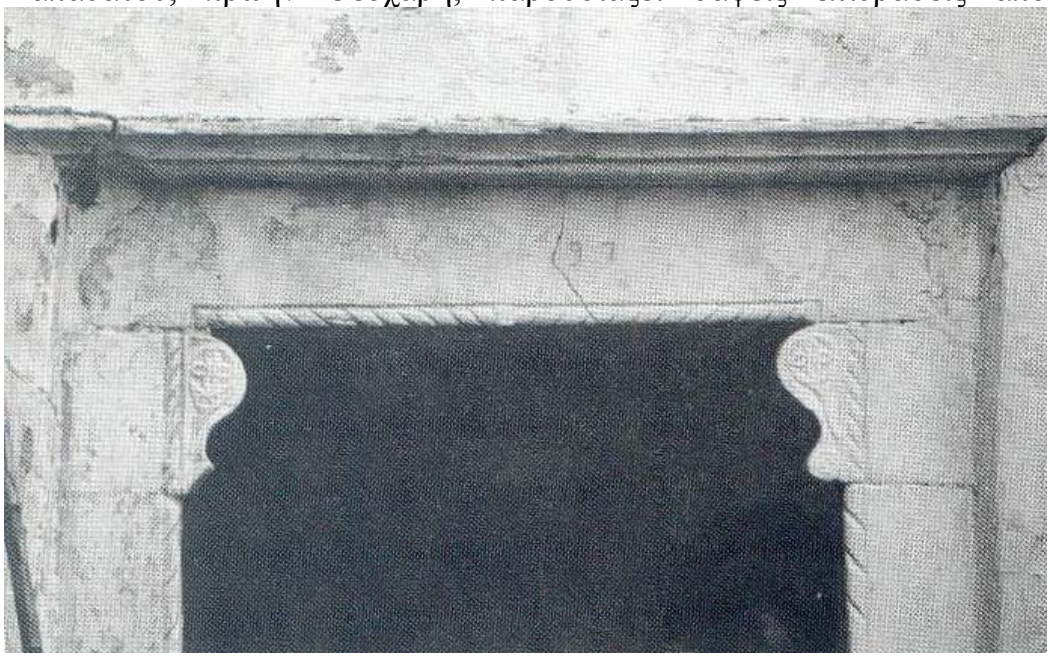
31. Παροικιά. Η κρήνη του Μαυρογένους στο δρόμο προς την Εκατονταπυλιανή και σε μικρή απόσταση από το αρχοντικό Γράβαρη (πρώην Μαυρογένους).

32.Παροικιά. Ανάγλυφος διάκοσμος στο αρχοντικό Παπαδάτου, (πρώην Θεοχαρίδου).

και φουρούσια κάτω από το πρέκι συναντάμε σε ευρεία χρήση και στα πιο λαϊκά σπίτια από τον 15ο αιώνα. Το 17ο αιώνα πέρα από το πλήθος τέτοιων παραδειγμάτων στην εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, έχουμε ένα τέτοιο χρονολογημένο παράδειγμα, ανάμεσα στα πολλά που συναντάμε στην εξωτερική οχυρωμένη ζώνη της Νάουσας (εικ.33). Μια πιο σύνθετη μορφή παρουσιάζουν τα ανοίγματα με γεισώματα πάνω από το πρέκι καθώς και στο περβάζι και με φουρούσια κάτω από αυτό. Επίσης ανάγλυφες διακοσμήσεις συνήθως στα επίκρανα των παραστάδων, κάποτε όμως και στις βάσεις τους. Όλα αυτά σε μορφές που αναπτύχθηκαν παλιά, βασικά αναγεννησιακές, που επέζησαν και αφομοιώθηκαν από την ντόπια αρχιτεκτονική. Τα σύνθετα αυτά πλαίσια τα συναντάμε στα καλύτερα σπίτια και στα αρχοντικά. Ανάμεσα σ' αυτά, ξεχωρίζουν δύο με έντονα πλούσια διακόσμηση και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Το πρώτο είναι το σπίτι του Γράβαρη, πρώην αρχοντικό Μαυρογένους, με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το δίλοβο παράθυρο, πιθανόν επηρεασμένο από εκκλησιαστικά πρότυπα (εικ.34). Το άλλο, η οικία

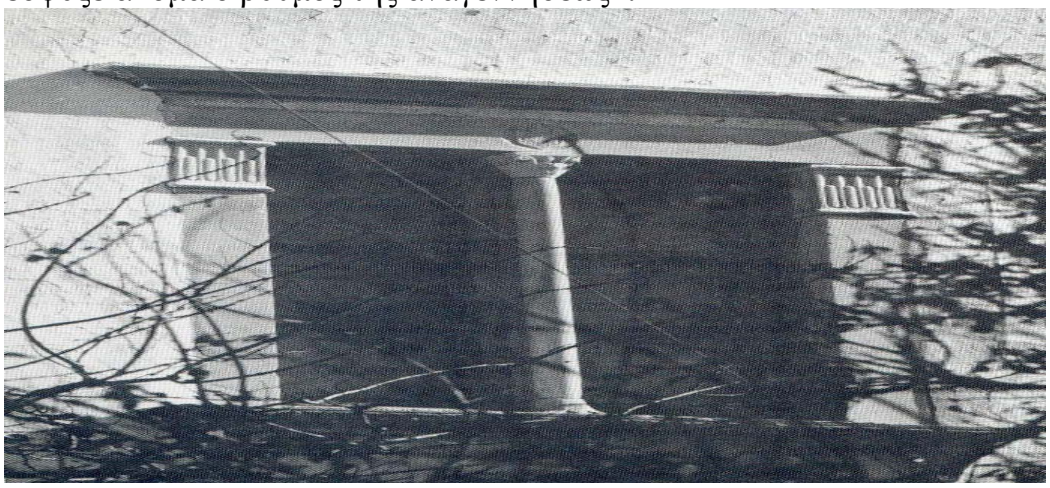
Παπαδάτου, πρώην Θεοχάρη, παρουσιάζει σαφείς επιδράσεις από

33. Νάουσα. Υπέρθυρο από το σπίτι της Ελένης Βουγιούκα.

θρησκευτικά θέματα στην ανάγλυφη μαρμάρινη ταινία που πλαισιώνει τα παράθυρά το, με διακοσμητικά θέματα γνωστά από τη μεταβυζαντινή θεματολογία, όπως πουλιά, κληματίδες, σταφύλια κ.λ.π.(εικ.32).

Κατά τον Ά. Ορλάνδο, «πάντα αυτά τα γλυπτικά έργα μαρτυρούσαν τρανώς την μεγάλη επίδοση στην γλυπτική την Πάριων τεχνιτών που συνέχιζαν την λαμπρή παράδοση των αρχαίων προγόνων τους και γνώριζαν να στολίζουν με βαθύ διακοσμητικό αίσθημα τα μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη των κτιρίων τους. Προς αυτή, λοιπόν, την καλλιτεχνική δημιουργία των Παρίων θα συνέβαλε αναμφιβόλως και το εμπόριο των λαμπρών μαρμάρων της νήσου, το οποίο διεξήγαγε η Πάρος επί φραγκοκρατίας και αργότερα προς τις πόλεις της Ιταλίας στις οποίες έσφυζε ακόμα ο ρυθμός της αναγεννήσεως».

34. Δίβολο παράθυρο από το αρχοντικό Μαυρογένους.

35. Παροικιά. Μια από τις ανάγλυφες μορφές που είναι εντοιχισμένες στο σπίτι της Ευανθίας Δαμία.

Αλλά η χρήση των ανάγλυφων διακοσμητικών στοιχείων δεν σταματά σ' αυτά. Προχωρεί στην αναχρησιμοποίηση ανάγλυφων πλακών και αρχιτεκτονικών μελών ανάμεσα στα οποία μπορούμε να επισημάνουμε μερικά από τα πιο επιτυχημένα στη νέα τους χρήση, όπως η κλασική λεοντοκεφαλή πάνω από τον βόλτο της οικίας Κρίσπη, τα παλιά

οικόσημα τα ενσωματωμένα στα νεότερα νεοκλασικά αρχοντικά, αλλά και τις ανθρώπινες μορφές λαϊκής τεχνοτροπίας που βρίσκονται εντοιχισμένες στη σκάλα της οικίας Δαμία (εικ.35). Τέτοιο υλικό, που σήμερα μόνο ένα μέρος του σώζεται, θα συναντήσουμε κυρίως στην Παροικιά.

Ο χαρακτήρας της γνήσιας τοπικής λαϊκής παράδοσης, τόσο στην μορφολογική έκφραση όσο και στη λειτουργική συγκρότηση των σπιτιών, συνεχίζεται σίγουρα ως τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, όπως φαίνεται στο αρχοντικό του Ν. Μαυρογένους του 1797. Σ' αυτό το κτίσμα θα πρέπει να επισημανθεί επίσης η παρουσία παραστάδων στις γωνίες του και γείσου στην απόληξη του δώματος, στοιχεία που συγγενεύουν μορφολογικά μ' εκείνα των νεοκλασικών σπιτιών της Παροικιάς. Αν πρόκειται για στοιχεία που είναι σύγχρονα με το κτίριο ή ανήκουν σε κάποια μεταγενέστερη επισκευή του, αυτό είναι δύσκολο να διευκρινιστεί. Σε μια πρώτη όμως αντιμετώπιση δείχνει ότι πρόκειται για στοιχεία μεταγενέστερα. Μαρτυρεί πιθανόν τη σταδιακή διείσδυση του νεοκλασικισμού στη ντόπια αρχιτεκτονική, άποψη που θα μπορούσε να αιτιολογήσει τη σε μεγάλο βαθμό ανάμιξη και αφομοίωσή του από την ντόπια αρχιτεκτονική. Σε πολλά παραδείγματα, σαν το προηγούμενο, το νεοκλασικό μπαίνει σαν στοιχείο εμπλουτισμού της μορφολογίας μιας τοπικής λαϊκής παράδοσης με έντονη προσωπικότητα, όπως συμβαίνει μ' αυτή της Πάρου. Συνοψίζοντας μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παριανής λαϊκής αρχιτεκτονικής είναι ο πλούτος μορφολογικών στοιχείων υψηλής αισθητικής ποιότητας, αποτέλεσμα τόσο της μακρόχρονης μαρμαρογλυπτικής παράδοσης, όσο και της επίδρασης της θρησκευτικής αρχιτεκτονικής, που έδωσε αξιόλογα στοιχεία, όπως τις τοξωτές στοές και το χαρακτήρα των μαρμάρινων διακοσμήσεων σε μερικά από τα αξιολογότερα δείγματα σπιτιών.

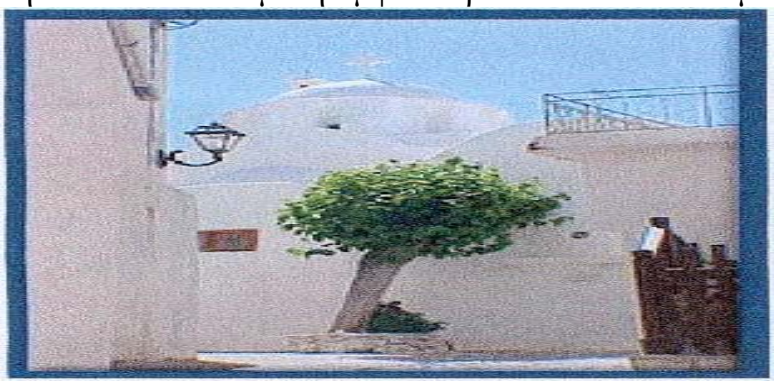
3.ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΤΥΧΙΑΚΗ

3.1 Η ΜΑΡΠΗΣΣΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ «ΜΕΣΣΑΔΑ»

36. Πανοραμική εικόνα του χωριού της Μάρπησσας.

Η Μάρπησσα (εικ.36) είναι ένα ακόμα γραφικό χωριό της Πάρου που παραμένει πιστό στην κυκλαδίτικη παράδοση, όχι μόνο στην αρχιτεκτονική του δόμηση αλλά και στον τρόπο ζωής των κατοίκων, οι οποίοι διατηρούν ζωντανά τα ήθη και τα έθιμα των προγόνων τους. Η Μάρπησσα οφείλει το όνομα της στην κόρη του θεού Εύηνου. Παλαιότερα λεγόταν Τσιμπήδος. Βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της Παροικιάς σε απόσταση 17 χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα του νησιού. Είναι κτισμένη αμφιθεατρικά πάνω σε έναν μικρό λόφο.

37.Η Μάρπησσα.

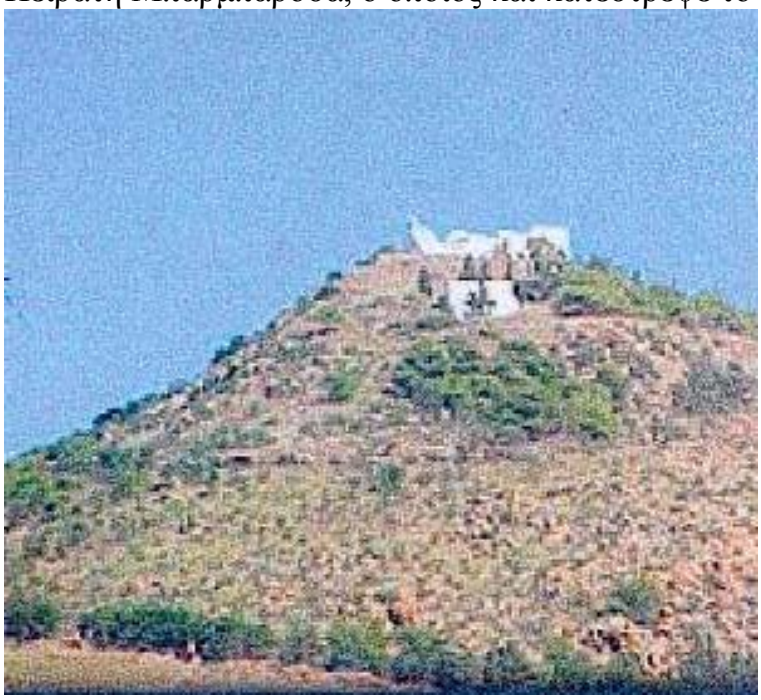
38. Κατοικία που βρίσκεται στα στενά δρομάκια της Μάρπησσας.

Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η αρχιτεκτονική και η ρυμοτομική του νησιού. Τα περισσότερα σπίτια του χωριού χρονολογούνται από τον 16^{ο} και 17^{ο} αιώνα και είναι καλοδιατηρημένα. Το σεργιάνι στα σοκάκια του χωριού αποκαλύπτει τη γοητεία της απλότητας και το αντάμωμα με τους κατοίκους τη ζεστή φιλοξενία των Παριανών. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της Μάρπησσας είναι οι γραφικοί ανεμόμυλοι και οι βυζαντινές εκκλησίες του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα.

Στην κορυφή του χωριού ξεχωρίζει ο μητροπολιτικός ναός της Μεταμόρφωσης, βυζαντινού ρυθμού με στέγη και τρούλο καλυμμένος από κεραμίδια (αποπεράτωση 1960). Δίπλα στο ναό βρίσκεται το βυζαντινό μουσείο και πολύ κοντά το μουσείο γλυπτικής του Νίκου Περαντινού (ο γλύπτης καταγόταν από τη Μάρπησσα και μετά τον θάνατό του δώρισε τα 192 γλυπτά στη γενέτειρά του).Στη μνήμη του οργανώνεται κάθε καλοκαίρι έκθεση ζωγραφικής. Στο κέντρο του χωριού στη πλατεία του Αγίου Νικολάου βρίσκεται το λαογραφικό μουσείο.

Ανατολικά του χωριού υψώνεται ο λόφος του Κέφαλου 200μ. υψόμετρο που στη κορυφή δεσπόζει το μοναστήρι και η εκκλησία του Αγίου Αντωνίου (16^{ος} αιώνας) (εικ.39). Λίγο χαμηλότερα υπάρχουν

υπολείμματα του ενετικού κάστρου που ιδρύθηκε τον 15ο αιώνα και που ανάμεσα τους συναντάμε ίχνη από δεκάδες εκκλησάκια. Σε αυτό ο Ενετός άρχοντας Σομαρίπας αντιμετώπισε χωρίς επιτυχία τον Τούρκο Πειρατή Μπαρμπαρόσα, ο οποίος και κατέστρεψε το κάστρο.

39. Ο λόφος του Κέφαλου με το μοναστήρι και την εκκλησία του Αγίου Αντωνίου.

Βορειοδυτικά του χωριού στην ενδοχώρα υπάρχει το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου (300μ. υψόμετρο) που είναι κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής.

Στην Νοτιοανατολική πλευρά της Πάρου, έξω από το χωριό της Μάρπησσας, συναντάμε την περιοχή της «Μεσσάδας». Πρόκειται για μια παραθαλάσσια περιοχή με πανέμορφη θέα στην Νάξο, στην Σαντορίνη και στην Μύκονο. Στην περιοχή αυτή, η οποία περιλαμβάνεται στην ευρύτερη περιοχή της Μάρπησσας (συγκεκριμένα βρίσκεται έξω από τον οικισμό της Μάρπησσας στην βορειοανατολική πλευρά της) επικρατούν ισχυροί άνεμοι και υψηλός βαθμός υγρασίας λόγω της μικρής απόστασης από τη θάλασσα. Παλαιότερα σαν περιοχή ήταν ανεκμετάλλευτη αλλά πλέον θεωρείται από τις περιοχές που αναπτύσσονται με ταχύτατους ρυθμούς.

3.2. ΤΟ Γ.Ο.Κ. ΠΟΥ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Σύμφωνα με το Γ.Ο.Κ. το Φ.Ε.Κ. που ισχύει για την περιοχή της «Μεσσάδας» που ανήκει στο δημοτικό διαμέρισμα της Μάρπησσας της νήσου Πάρου είναι το 732/Δ/93 και σ' αυτό αναφέρονται τα εξής:

ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ

1. Η ογκοπλαστική διαμόρφωση του κτιρίου, η διάταξη του μέσα στο γήπεδο και τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά προσαρμόζονται στα παραδοσιακά πρότυπα.
2. Η σύνθεση του κτιριακού όγκου που προκύπτει από την εκμετάλλευση του γηπέδου διέπεται από τους παρακάτω όρους:

α) Επιβάλλεται η διάσπαση ενιαίου κτιριακού όγκου έτσι ώστε να δημιουργούνται επιμέρους κτιριακοί όγκοι-πτέρυγες, η διάκριση των οποίων επιτυγχάνεται ογκοπλαστικά με την δημιουργία υψομετρικής διαφοράς της άνω στάθμης των δωμάτων τους καθώς και μετάθεσή τους σε κάτοψη κατά την μια ή την άλλη κατεύθυνση. Οι κατ' αυτόν τον τρόπο διαμορφούμενοι όγκοι μπορούν να βρίσκονται είτε σε επαφή μεταξύ τους ή να συνδέονται με ημιυπαίθριους χώρους ή αυλές, δημιουργώντας όμως απαραίτητα ενιαίο αρχιτεκτονικό σύνολο με ενότητα και συνοχή σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα των «κατοικιών» μη επιτρεπόμενης κατ΄ αυτόν τον τρόπο της δημιουργίας ίσου όγκου ανεξάρτητων και διάσπαρτων κτιρίων στο γήπεδο.

Επιτρέπεται όμως η δημιουργία στο ίδιο γήπεδο δυο ή περισσοτέρων διακεκριμένων αρχιτεκτονικών συνόλων, που σχεδιάζονται κατά τα προηγούμενο, ή ο συνδυασμός αρχιτεκτονικών συνόλων και μεμονωμένων κτιρίων, τοποθετούνται δε κατά τέτοιο τρόπο στο γήπεδο ώστε να διαφυλάσσεται το φυσικό περιβάλλον, μη τηρούμενης για τον λόγο αυτό απαραιτήτως κατά τον σχεδιασμό εκάστου αρχιτεκτονικού συνόλου της αποστάσεως Δ της παρ. 3 του άρθρου 9 του Ν. 1577/1985 όταν δεν υπάρχουν ανοίγματα χώρων κύριας χρήσης και μετά από έγκριση της Ε.Π.Α.Ε..

β) Ο μέγιστος επιτρεπόμενος όγκος των κατά το παραπάνω δημιουργημένων αρχιτεκτονικών συνόλων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 3.000τ.μ. προκειμένου για τουριστικές εγκαταστάσεις και τα 1500 κ.μ. για τις υπόλοιπες χρήσεις.

γ) Ο μέγιστος επιτρεπόμενος όγκος των επί μέρους κτιριακών όγκων-πτερύγων, με ενιαία στάθμη δώματος ενός αρχιτεκτονικού συνόλου ή

μεμονωμένου κτιρίου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 400 κ.μ. πάνω από τη στάθμη του φυσικού εδάφους στην περίπτωση μονώροφου κτιρίου ή μονώροφης πτέρυγας αρχιτεκτονικού συνόλου και τα 700 κ.μ. στην περίπτωση διώροφου κτιρίου ή διώροφης πτέρυγας.

δ) Οι όψεις των κτιρίων διαμορφώνονται σε επί μέρους τμήματα που πλησιάζουν τον κάνναβο και τις διαστάσεις των παραδοσιακών προτύπων και οπωσδήποτε δε θα δημιουργείται ενιαίο και συνεχές μήκος όψης που να υπερβαίνει τα 10 μέτρα.

3. Απαγορεύεται η ανέγερση κτισμάτων με την μορφή των ανεμόμυλων.

   Επιτρέπεται η αναστήλωση, στατική ενίσχυση, επισκευή ή εσωτερική διαρρύθμιση των ήδη υπαρχόντων και άλλοτε λειτουργούντων ανεμόμυλων του νησιού.

4. Οι εξωτερικοί τοίχοι των κτηρίων κατασκευάζονται είτε από οποιοδήποτε υλικό επιχρισμένο υποχρεωτικά εξωτερικά με σοβά, χωρίς οδηγούς, σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα, αποκλεισμένου του αρτιφισέλ, ρελιέφ πεταχτού, κ.λ.π. είτε λίθινοι ανεπίχριστοι, χωρίς τονισμένους αρμούς.

   Απαγορεύονται οποιουδήποτε είδους επενδύσεις των εξωτερικών όψεων.

   Απαγορεύεται στις όψεις του ίδιου επί μέρους κτιριακού όγκου κτιρίου η εμφάνιση ταυτόχρονα ανεπίχριστης λιθοδομής και επιχρισμένων υλικών φέροντος οργανισμού ή στοιχείων πληρώσεως.

   Ο χρωματισμός των κτιρίων γίνεται κατά τα παραδοσιακά πρότυπα και ύστερα από έγκριση της Ε.Π.Α.Ε..

   Όταν οι εξωτερικοί τοίχοι του κτιρίου κατασκευάζονται από λιθοδομή επιχρισμένη ή ανεπίχριστη πάχους τουλάχιστον 50 εκατοστά τότε η καταλαμβανόμενη απ' αυτούς επιφάνεια δεν προσμετράτε στην κάλυψη και στον συντελεστή δόμησης.

5. Η στέγαση των κτιρίων γίνεται με επίπεδο δώμα, φέροντα θόλο ή τύμπανο κατά τα παραδοσιακά πρότυπα. Το δώμα έχει υποχρεωτικά συμπαγές στηθαίο με ύψος από είκοσι εκατοστά (0,20) έως ογδόντα εκατοστά (0,80) του μέτρου και ίση ή κυρτή απόληξη.

   Σε περίπτωση κυρτής απόληξης το πάχος του στηθαίου επιβάλλεται να είναι τουλάχιστον σαράντα εκατοστά του μέτρου (0,40)μ.

6. Απαγορεύεται κάθε εκσκαφή ή επιχωμάτωση στο γήπεδο εκτός από τις απολύτως αναγκαίες για την εφαρμογή του περιγράμματος της οικοδομής.

Σε περίπτωση, κεκλιμένου εδάφους επιτρέπεται η διαμόρφωση του ακάλυπτου χώρου του γηπέδου με αναλημματικούς τοίχους ή πρανή μέγιστου ύψους 0,80 εκ. μετά από έγκριση της Ε.Π.Α.Ε..

Οι αναλημματικοί τοίχοι διαμόρφωσης του ακάλυπτου χώρου των γηπέδων προσαρμόζονται από άποψη υλικού κατασκευής στα παραδοσιακά πρότυπα.

7. Απαγορεύεται η δημιουργία τόξων, οψίδων, βόλτων διακοσμητικών εκτός του σώματος του κτιρίου και στις περιφράξεις των γηπέδων. Τοξωτές κατασκευές, επιτρέπονται μόνο κατά τα παραδοσιακά πρότυπα σε επαφή με τον όγκο του κτιρίου για την δημιουργία στοών, στεγασμένων βεραντών, τη σύνδεση κτιριακών όγκων κ.λ.π. και πρέπει να έχουν πάχος τουλάχιστον σαράντα εκατοστά του μέτρου (0,40)μ.
8. Πάνω από το ανώτερο επιτρεπόμενο ύψος του κτιρίου απαγορεύεται οποιαδήποτε κατασκευή πλην καπνοδόχου.
9. *Ηλιακοί θερμοσίφωνες μπορούν να τοποθετηθούν μόνο στον ακάλυπτο χώρο του γηπέδου.*
10. Οι περιφράξεις των γηπέδων κατασκευάζονται από ξηρολιθιά ή αργολιθοδομή χωρίς τονισμένους αρμούς, παραμένουν ανεπίχριστες και έχουν μέγιστο ύψος 1,20 και οπωσδήποτε μικρότερο του 1,80 μ. μπορεί να επιτραπεί λόγω κλίσεων του εδάφους μετά από έγκριση της Ε.Π.Α.Ε.
11. *Επιβάλλεται η κατασκευή δεξαμενών νερού περιορισμένων διαστάσεων, η επικάλυψη των οποίων δεν μπορεί να εξέχει πλέον των 0,80 μ. από την πέριξ φυσική στάθμη του εδάφους. Οι δεξαμενές νερού δεν προσμετρώνται στο συντελεστή δόμησης και την κάλυψη του γηπέδου.*
12. *Σε περίπτωση κατασκευής στεγασμένου κλειστού χώρου στάθμευσης (γκαράζ) η επιφάνεια αυτού δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των 25 τ.μ. ανά άρτιο γήπεδο.*

Ο χώρος στάθμευσης είτε τοποθετείται σε τέτοια θέση στο γήπεδο ώστε να εναρμονίζεται με τα υπόλοιπα κτίσματα και έχει μέγιστο ύψος 2,20 μ. ή εντάσσεται στον όγκο του κτιρίου.

13. Τα ανοίγματα των κτιρίων πρέπει να είναι περιορισμένων διαστάσεων σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα. Τα κουφώματα των κτιρίων επιβάλλεται να είναι ξύλινα και βάφονται μονόχρωμα σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα. Απαγορεύεται να μείνουν στο φυσικό τους χρώμα με βαφή λαδιού ή παρεμφερούς υλικού.
14. Επιτρέπεται η κατασκευή ανοικτών εξωστών σε πρόβολο μέγιστου πλάτους ενός (1) μέτρου και συνολικού μήκους όχι μεγαλύτερου του 1/3 του μήκους της όψης του κτιρίου και εν πάσει περιπτώσει όχι μεγαλυτέρου των 2,5 μ.

Απαγορεύονται οι γωνιακοί εξώστες σε πρόβολο.

15. Επιτρέπεται η δημιουργία μη μόνιμων ξύλινων ή σιδερών σκιάδων και τεντών με επικάλυψη με καλάμι ή ύφασμα μετά από έγκριση της Ε.Π.Α.Ε.

    Οι κατασκευές αυτές επιβάλλεται να είναι οριζόντιες.

    Απαγορεύονται ρητά τα καμπύλα προστεγάσματα και η χρήση πλαστικού, αλουμινίου, ετερνίτη ή παρεμφερούς υλικού.

16. Τα στηθαία σε σκάλες και μπαλκόνια κατασκευάζονται είτε συμπαγή ή από ξύλο ή σίδερο απλής κατασκευής.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. *Επί των γηπέδων που έχουν πρόσωπο στο κύριο επαρχιακό δίκτυο καθώς και στους κοινοτικούς και δημοτικούς δρόμους τα κτίρια τοποθετούνται σε απόσταση δεκαπέντε (15) μέτρων τουλάχιστον από τον άξονα του δρόμου.*
2. *Τα κτίρια κατοικίας πρέπει να απέχουν από τη γραμμή αιγιαλού τουλάχιστον πενήντα (50) μέτρα. Για τα κτίρια άλλων επιτρεπόμενων χρήσεων η απόσταση αυτή ορίζεται σε εβδομήντα (70) μέτρα. Ως γραμμή αιγιαλού για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος νοείται το προς την ξηρά όριο του αιγιαλού και αν η οριογραμμή αυτή δεν έχει προσδιοριστεί κατά τις κείμενες διατάξεις, νοείται η διαχωριστική γραμμή ξηράς-θάλασσας και τότε η απόσταση των κτιρίων ορίζεται εξήντα (60) μέτρα για τα κτίρια κατοικίας και εκατό (100) μέτρα για τις λοιπές χρήσεις.*
3. *Στα γήπεδα των οποίων η κλίση του εδάφους υπερβαίνει τα 30% επιτρέπεται η ανέγερση μόνο:*
    a) γεωργικών αποθηκών συνολικής επιφανείας δέκα (10) τ.μ. και μέγιστου ύψους δυο μέτρων και μισού (2,5) κατασκευασμένων με εμφανή λιθοδομή και
    b) Ιερών Ναών μικρών διαστάσεων (εξωκλήσια).

    Στην περίπτωση όπου σε τμήμα μόνο της επιφανείας του γηπέδου η κλίση του εδάφους υπερβαίνει το 30% τότε επιτρέπεται η δόμηση στο λοιπό τμήμα του γηπέδου.

    Τότε η αρτιότητα υπολογίζεται στο σύνολο του γηπέδου, ο δε συντελεστής δόμησης, η κάλυψη και οι λοιποί όροι δόμησης υπολογίζονται μόνο επί του τμήματος του γηπέδου όπου η κλίση του εδάφους δεν υπερβαίνει το 30%.
4. Απαγορεύεται η διάνοιξη οδών παραλλήλων προς την ακτή ή την καθορισμένη γραμμή αιγιαλού σε απόσταση μικρότερη των εκατό (100) μέτρων από αυτή, επιτρέπεται όμως η δημιουργία κοινοτικών πεζόδρομων προσπέλασης κάθετα προς την παραλία

μέγιστου πλάτους 1,20 μ. μετά από έγκριση του οικείου Ο.Τ.Α. και της Ε.Π.Α.Ε.

5. Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων που δεν σχετίζονται με την γεωργική παραγωγή, χωρών στάθμευσης προϊόντων εξόρυξης και οικοδομικών υλικών και η λατομική-εξορυκτική δραστηριότητα σε απόσταση μικρότερη των δυο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) μέτρων από την ακτή, ούτε σε σημεία που είναι ορατά ή βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των χιλίων (1.000) μέτρων από το περιφερειακό οδικό δίκτυο (δακτύλιο) της νήσου Πάρου και τον άξονα Αντίπαρο-Σπήλαιο. Από την ρύθμιση αυτή εξαιρούνται τα καρνάγια και οι μονάδες αφαλάτωσης.
6. Για την ανέγερση βιομηχανικών εγκαταστάσεων οι οποίες μπορούν να χωροθετηθούν στην περιοχή με τις προϋποθέσεις και περιορισμούς του παρόντος είναι δυνατόν να δοθεί παρέκκλιση από τις διατάξεις αυτού με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ν. Αιγαίου μετά από γνώμη του Υπουργείου Βιομηχανικής Ενέργειας και Τεχνολογίας και σύμφωνη γνώμη του οικείου Ο.Τ.Α. και της Ε.Π.Α.Ε.

   Η παρέκκλιση αφορά το ύψος και τον αριθμό ορόφων των κτιρίων, όταν αυτή είναι αναγκαία για την τοποθέτηση και την διέξοδο μηχανημάτων και εν γένει τη λειτουργία της βιομηχανικής εγκατάστασης, την κατανομή του συντελεστή δόμησης στους ορόφους, τη διάσπαση των όγκων των κτιρίων και την τοποθέτηση τους στο γήπεδο. Οι παρεκκλίσεις σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα καθορισμένα από τη παρ. 5 του άρθρου 4 του από 25.5.1985 Π.Δ./τος (Δ΄ 270).
7. Απαγορεύεται η κατασκευή κτιρίων επί υποστυλωμάτων (PILOTIS) καθώς και η ολοκλήρωση των οικοδομικών εργασιών στον όροφο πριν την ολοκλήρωση των εξωτερικών επιχρισμάτων και την τοποθέτηση κουφωμάτων στο ισόγειο.
8. Απαγορεύεται η ανέγερση κτιρίων με λυόμενα στοιχεία.
9. Απαγορεύεται η τοποθέτηση κάθε είδους φωτεινών επιγραφών και διαφημίσεων.

   Επιτρέπεται μετά από την έγκριση της Ε.Π.Α.Ε., η εγκατάσταση επιγραφών και διαφημίσεων οι οποίες δεν επηρεάζουν τον άμεσο χαρακτήρα της περιοχής. Οι επιγραφές εφόσον τοποθετούνται πάνω από τις πόρτες ή παράθυρα, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερες του ανοίγματος στο οποίο αντιστοιχούν.
10. Κάθε έργο υποδομής που εκτελείται από Οργανισμό Κοινής Ωφέλειας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.λ.π.) και γενικά κάθε εργασία που αφορά στη διαμόρφωση, τροποποίηση ή ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων προσαρμόζεται στα παραδοσιακά

πρότυπα και εκτελείται μετά από έγκριση της σχετικής μελέτης από την Ε.Π.Α.Ε.

Οι οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας αναλαμβάνουν με δαπάνες τους την αναμόρφωση και βελτίωση των εγκαταστάσεων τους ώστε να μη προσβάλλεται το περιβάλλον.

11. Νομίμως υφιστάμενα κτίρια ή δραστηριότητες, των οποίων η χρήση αντίκειται στα προβλεπόμενα από το παρόν Π.Δ/γμα διατηρούνται. Για τα κτίρια και τις δραστηριότητες αυτές δεν χορηγείται οποιαδήποτε άδεια επέκτασης ή εντατικοποίησης τους και άδεια μόνο μπορεί να δοθεί για εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων τους, επισκευές κ.λ.π., σύμφωνα με τις διατάξεις της Ε.Π.Α.Ε.
12. Για την κατασκευή και αποκατάσταση παλαιών κτιρίων αντιπροσωπευτικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (τούτου αποδεικνυομένου από φωτογραφίες, θεωρημένες από τον Πρόεδρο της Κοινότητας ή την Αστυνομική Αρχή) κατά την κρίση της Ε.Π.Α.Ε. χορηγείται άδεια οικοδομής έστω και αν οι αιτούμενες να εκτελεσθούν εργασίες αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος διατάγματος.

    Ειδικά προκειμένου για ερειπωμένα κτίσματα επιτρέπεται η αναστήλωσή τους έστω και εάν οι αιτούμενες να εκτελεστούν εργασίες αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος διατάγματος. Η αναστήλωση επιτρέπεται κατόπιν τεκμηριωμένης έρευνας, η οποία θα αποδεικνύει την ακριβή αρχική μορφή του κτίσματος.
13. Η ανέγερση οποιουδήποτε κτιρίου υπόκειται στον έλεγχο της Ε.Π.Α.Ε., η οποία μπορεί να επιβάλλει πρόσθετες δεσμεύσεις ως προς την μορφολογία και το ύψος των κτιρίων καθώς και την τοποθέτησή τους μέσα στο γήπεδο προκειμένου για την διαφύλαξή του περιβάλλοντος και την προσαρμογή των κτιρίων σ' αυτό.

    Η Πολεοδομική Υπηρεσία διαβιβάζει υποχρεωτικά στην Ε.Π.Α.Ε. τον φάκελο οποιουδήποτε θέματος προκειμένου αυτή να γνωμοδοτήσει.

    Οι υποβαλλόμενες στην Ε.Π.Α.Ε. μελέτες προς έγκριση εμπεριέχουν τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

    α) Μια σειρά αρχιτεκτονικών σχεδίων (ή προσχεδίων)

    β)Τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:200 έως 1:1000 με υψομετρικές καμπύλες όπου σημειώνεται με ακρίβεια η υπάρχουσα κατάσταση με τα υψόμετρα, τα διαγράμματα κάλυψης (υπάρχον και προτεινόμενο), τα όμορα γήπεδα όπου σημειώνονται τυχόν υπάρχοντα κτίσματα σε αυτά, οι όροφοί τους, η παλαιότητά τους και η χρήση τους.

    Σε περίπτωση μικροεπισκευών δεν είναι απαραίτητη η υποβολή τοπογραφικού.

γ) Φωτογραφίες του γηπέδου όπου τα όριά του σημειώνονται με κόκκινη γραμμή.
δ) Δειγματολόγιο χρωμάτων σε περίπτωση χρωματισμού.

ΑΡΘΡΟ 5

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υφυπουργό περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

<u>Συνοπτικά έχουμε λοιπόν:</u>

Αρτιότητα οικοπέδου: 8.000 τ.μ.
Επιτρεπόμενοι όροφοι 2, ύψη 7,50 μ.
Ισόγεια 4,00 μ.
Άρτιο και οικοδομήσιμο κατά παρέκκλιση→από 8.000 τ.μ. και κάτω
Άρτιο και οικοδομήσιμο κατά κανόνα→από 8.000 τ.μ. και πάνω
Επιτρεπόμενη δόμηση- κάλυψη: μέχρι τα 4.000τ.μ.→200τ.μ. και από κει και πάνω πολλαπλασιάζουμε με 0,02.
Δόμηση ορόφων< 30% Πραγματοποιούμενης δόμησης
Εκτός οικισμού
Απόσταση από όρια 15μ.
Οι πέτρινοι τοίχοι (0,50εκ.)δεν προσμετρούνται στη δόμηση
Απαγορεύεται η είσοδος στο υπόγειο από εξωτερικό χώρο

3.3 ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ

1. **Έργο :** ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΘ' ΥΠΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΙΝΑΣ
2. **Θέση :** «ΜΕΣΣΑΔΑ» Δ.Δ. ΜΑΡΠΗΣΣΑΣ Ν. ΠΑΡΟΣ
3. **Επιφάνεια οικοπέδου :** 4.140.69 τ.μ.
4. **Επιφάνεια κάλυψης :** 194,89 τ.μ.
5. **Εμβαδόν κτιρίου :** 355.94 τ.μ.
6. **Εμβαδόν και χρήση ορόφων :**
   Υπόγειο : 164,14 τ.μ., αποθήκη-εμβ. εξωτ. Τοιχ. 73,54 τ.μ.
   Ισόγειο : 167,64 τ.μ., κατοικία-εμβ. εξωτ. Τοιχ. 91,94 τ.μ.
   Όροφος : 24,16 τ.μ., κατοικία-εμβ. εξωτ. Τοιχ. 24,16 τ.μ.

7. **Όγκος κτιρίου :** 2.135,64 κ.μ.

Β. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η όλη εργασία θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης, υπό την επίβλεψη των αρμοδίων επιβλεπόντων μηχανικών και σύμφωνα με τους τεχνικούς όρους , όπως αυτοί στη συνέχεια αναφέρονται. Όλα τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι άριστης ποιότητας το δε προσωπικό καταρτισμένο ειδικευμένο και έμπειρο , ελεγχόμενο απόλυτα από τους ανωτέρω μηχανικούς.

ΑΡΘΡΟ 1^{Ο} - ΕΚΣΚΑΦΕΣ

Αυτές θα εκτελεστούν μέχρι αναλόγου βάθους , το οποίο επιτρέπει την εφαρμογή των εγκεκριμένων σχεδίων και την ασφαλή θεμελίωση του κτιρίου .

ΑΡΘΡΟ 2^{Ο} - ΣΚΕΛΕΤΟΣ

Ο σκελετός του κτιρίου θα είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα τύπου C20/25 και οπλισμό S-500 και έχει κατασκευασθεί σύμφωνα με την στατική μελέτη που θα εγκριθεί από το αρμόδιο Πολεοδομικό Γραφείο .

ΑΡΘΡΟ 3^{Ο} - ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ

Όλα τα εξωτερικά τοιχώματα , θα κατασκευασθούν δια λιθοδομής , συνολικού πάχους 50 εκ. Όλα τα εσωτερικά τοιχώματα θα κατασκευασθούν δια δρομικής οπτοπλινθοδομής. Τα κονιάματα των οπτοπλινθοδομών θα είναι ασβεστοκονιάματα από άμμο δόμησης, ασβέστη και προσθήκη τσιμέντου(1 μέρος ασβεστοπολτός , 3 μέρη άμμος και προσθήκη KGR κοινού τσιμέντου PORTLAND , ανά ΚΜ κονιάματος).

ΑΡΘΡΟ 4^{Ο} - ΕΠΙΧΡΙΣΜΑ-ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ

1.Επιχρίσματα Εσωτερικά

Τα επιχρίσματα θα γίνουν δια ασβεστοκονίας σε τρεις στρώσεις :

1^{η} Στρώση:Πεταχτή με τέτοιο τρόπο , ώστε να καλύπτονται πλήρως οι επιφάνειες των τοίχων και των αρμών .

2η Στρώση:Λάσπωμα , δια κονιάματος αναλογίας άμμου , ασβέστου 1:3 με προσθήκη 100 KGR κοινού τσιμέντου PORTLAND ανά ΚΜ .
3η Στρώση: Εκ μαρμαροκονίας .

2.Επιχρίσματα Εξωτερικά

Τα εξωτερικά επιχρίσματα θα γίνουν τριφτά κατά τον αυτό τρόπο κατασκευής και την ίδια αναλογία υλικών. Θα προστεθεί πρόσμικτο για προστασία σε παγετούς και υγρασία (RAVINEX). Όλα τα επιχρίσματα θα είναι επιμελημένα και καλά τριμμένα χωρίς οδηγούς .

3.Χρωματισμοί

Όλοι οι εσωτερικοί τοίχοι των κατοικιών μαζί με τις οροφές όπου υπάρχουν θα σπατουλαριστούν.

Σημ. η προεργασία περιλαμβάνει τρίψιμο, αστάρωμα και δύο χέρια πλαστικό. Επιπλέον οι εξωτερικοί χρωματισμοί θα γίνουν με ανάλογο τρόπο. Επιπλέον θα χρησιμοποιηθεί ειδικό πλαστικό εξωτερικού χώρου με ιδιότητες στεγανωτικές.

(Όλα τα υλικά θα είναι της εταιρείας ΒΙΒΕΧΡΩΜ).

ΑΡΘΡΟ 5ο - ΔΑΠΕΔΑ

1. Μάρμαρα

Τα δάπεδα χώρων που προβλέπεται στη μελέτη εφαρμογής θα κατασκευαστούν από μάρμαρα Πάρου

Ά ποιότητας.

Οι βαθμίδες της κύριας κλίμακας θα κατασκευασθούν από μάρμαρο Πάρου πάχους 0,03 μ. για πατήματα και 0,02 για τα ρίχτια. Τα σκαλομέρια θα κατασκευασθούν από μάρμαρο πάχους 0,02 μ. και ύψος 0,06μ.

2. Παρκέτα

1. Υπνοδωμάτια

Τα δάπεδα των υπνοδωματίων των κατοικιών θα κατασκευασθούν από ξύλινες λωρίδες ΔΡΥΙΝΟ Α΄ ποιότητας (Natura 22x60x400-600) της εταιρείας Shellman. Τα πατώματα θα τοποθετηθούν καρφωτά επάνω σε καδρόνια ευρωπαϊκά , στερεωμένα σε ξύλινους τάκους μέσα στην πλάκα του μπετόν , σε αποστάσεις 0,40μ από άξονα.

Περιμετρικά θα τοποθετηθούν σοβατεπιά ύψους 5 -6 εκ. . Τα πατώματα θα παραδοθούν ξυσμένα , στοκαρισμένα και με λούστρο διαρκείας .

2.Σαλόνι-καθιστικό

Τα δάπεδα των χώρων υποδοχής, σαλονιού και καθιστικού των κατοικιών θα κατασκευασθούν από ξύλινες λωρίδες ΔΡΥΙΝΟ Α΄ ποιότητας (SELECT 22x68x400-800) της εταιρείας Shellman. Τα πατώματα θα τοποθετηθούν καρφωτά επάνω σε καδρόνια ευρωπαϊκά , στερεωμένα σε ξύλινους τάκους μέσα στην πλάκα του μπετόν , σε αποστάσεις 0,40μ από άξονα .

Περιμετρικά θα τοποθετηθούν σοβατεπιά ύψους 5 -6 εκ. . Τα πατώματα θα παραδοθούν ξυσμένα , στοκαρισμένα και με λούστρο διαρκείας .

3.Πλακίδια

Τα δάπεδα των λουτρών, κουζίνας και βεραντών θα κατασκευαστούν από πλακάκια κεραμικά εισαγωγής αρίστης κατηγορίας (Ιταλικά group 4).

Τα δάπεδα (πλακάκια) θα τοποθετηθούν (κολλητά) επάνω σε επιμελή ριγμένη τσιμεντοκονία αφού πρώτα παρθούν οι τελικές αλφαδιές. Περιμετρικώς θα τοποθετηθούν σοβατεπιά ύψους 5 -6 εκ. από το ίδιο πλακάκι.

Με αντίστοιχο πλακάκι θα στρωθούν οι υπόγειες αποθήκες.

4.Επικάλυψη Ταράτσας - Μόνωση

Επί της πλάκας του τελευταίου ορόφου θα κατασκευασθεί μόνωση ως εξής:

α) Δύο στρώματα πίσσας

β) Θερμομονωτικό υλικό (διογκωμένη πολυστερίνη πάχους 0,05μ)

γ) Ελαφρομπετόν

δ) Ασφαλτόπανο

ε) Ταρατσόπλακες

5.Μπαλκονοποδιές - Κατώφλια – Ποδιές

Οι μπαλκονοποδιές θα γίνουν μαρμάρινες πάχους 2εκ. , ποταμό. Τα ανωτέρω θα είναι από μάρμαρο Πάρου γυαλισμένο.

ΆΡΘΡΟ 6^{Ο} ΠΑΓΚΟΙ - ΝΕΡΟΧΥΤΕΣ – ΠΛΑΚΙΔΙΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ-ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

1.Πάγκος-Νεροχύτης

Σε κάθε κουζίνα και όπου φαίνεται στα αρχιτεκτονικά σχέδια θα τοποθετηθεί πάγκος πάχους 0,03 μ. της εταιρείας Shellman. Επί του πάγκου θα τοποθετηθεί νεροχύτης με δύο γούρνες .

2.Πλακίδια Κουζίνας

Σε όλο το μήκος του πάγκου και σε ύψος μέχρι τα κρεμαστά ντουλάπια ο τοίχος θα επενδυθεί με πλακίδια εργοστασίου PHILKERAM JOHNSON ΄΄Α΄΄ διαλογής .

3.Είδη Υγιεινής

Τα είδη υγιεινής θα είναι IDEAL STANDARD. Οι μπαταρίες θα είναι αναμικτικές (GROHER) . Κάθε λουτρό θα περιλαμβάνει λουτήρα, κολονάτο νιπτήρα , λεκάνη χαμηλής πιέσεως . Επίσης θα υπάρχει στις ανάλογες θέσεις πλήρες σετ σπογγοσαπουνοθήκη, πετσετοθήκη και χαρτοθήκη .

ΑΡΘΡΟ 7^{Ο} - ΑΛΟΥΜΙΝΙΑ - ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΑ

1.Εξωτερικά Κουφώματα Όψεων

Ξύλινα γερμανικού τύπου.

2.Εσωτερικές Πόρτες –κλειδαριές -πόμολα

Οι εσωτερικές πόρτες θα είναι MDF πρεσσαριστές. Η κάσα θα είναι από Σουηδική ξυλεία. Σε όλες τις εσωτερικές πόρτες των κατοικιών θα τοποθετηθούν κλειδαριές Gevi ή Agb με πόμολα Α΄ ποιότητας της εταιρείας Mandelli.

3.Ντουλάπια Κουζίνας

Θα κατασκευασθούν από Βακελίτη με κουτιά μελαμίνης λευκά, σύμφωνα με το σχέδιο του επιβλέποντα μηχανικού.

4.Εντοιχισμένες Ντουλάπες

Όπου προβλέπονται στα σχέδια θα κατασκευασθούν μέχρι την οροφή και θα χωρισθούν σε δύο τμήματα . Θα είναι εντοιχισμένες με κουτιά μελαμίνης και οι πόρτες από βακελίτη. Επίσης θα τοποθετηθούν και (4) συρτάρια. Τα εσωτερικά χωρίσματα θα γίνουν από μελαμίνη (κουτιά).

ΑΡΘΡΟ 8^{ο} - ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΑ

Τα κάγκελα των βεραντών θα γίνουν σιδηρένια σύμφωνα με τα σχέδια του επιβλέποντα Μηχανικού . Επίσης σιδερένιες θα γίνουν οι πόρτες των αποθηκών του υπογείου και των λοιπών βοηθητικών χώρων. Όλες οι σιδερένιες επιφάνειες θα χρωματισθούν αφού προηγουμένως περαστούν με μίνιο.

ΑΡΘΡΟ 9^{ο} - ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΕΣ

Στις εξωτερικές υαλόθυρες και παράθυρα των διαμερισμάτων θα τοποθετηθούν διπλοί υαλοπίνακες 5 χιλιοστών . Η τοποθέτηση των υαλοπινάκων θα γίνει στα κουφώματα αλουμινίου με λάστιχα .

ΑΡΘΡΟ 10^{ο} - ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1.Αποχέτευση

Οι αποχετεύσεις θα γίνουν σύμφωνα με την ειδική μελέτη , δια κατακόρυφων και οριζοντίων αγωγών πλαστικών αναλόγων διαμέτρων , βαρέως τύπου (Πετζετάκη).Στις ενώσεις των κατακόρυφων με τις υπόγειες αποχετεύσεις θα υπάρχουν φρεάτια επιθεωρήσεως κτισμένα, εδραζόμενα πάνω σε στρώμα μπετόν και έχοντα διπλά χυτοσίδηρα καλύμματα . Τα όμβρια ύδατα της ταράτσας θα διοχετεύονται με υδροροές από πλαστικό σωλήνα επαρκούς διατομής στον ακάλυπτο του γηπέδου.

Επίσης οι αποχετεύσεις ολόκληρου της συγκροτήματος μέσω κεντρικού μηχανοσίφωνα θα διοχετευτούν με κεντρικό αγωγό στον βόθρο. Γενικά η όλη υδραυλική εγκατάσταση θα γίνει κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζονται η απρόσκοπη λειτουργία των γραμμών παροχής ύδατος και αποχέτευσης.

2.Εξαερισμός

Όλοι οι κατακόρυφοι αγωγοί αποχέτευσης θα εξαερίζονται πάνω από το ύψος της ταράτσας , με σωλήνες αναλόγου διαμέτρου στο δε άκρο τους θα φέρουν πλαστικό κάλυμμα .

3.΄Υδρευση

Η παροχή ύδατος θα γίνεται με μετρητές τοποθετημένους στην είσοδο του γηπέδου έναν για κάθε κατοικία και έναν για τους κοινόχρηστους χώρους (πισίνα).

Από τους μετρητές και δια χάλκινων σωλήνων θα γίνει τροφοδότηση μέχρι τη κατοικία . Σε κάθε κατοικία θα υπάρχουν πίνακες ελέγχου των παροχών ύδρευσης με collecter ζεστού/κρύου. Επίσης θα υπάρχει μία βρύση στις βεράντες και τα μπαλκόνια.

4.Θερμό Νερό

Θα κατασκευασθεί δίκτυο θερμού νερού σε κάθε κατοικία , το οποίο θα τροφοδοτεί το νιπτήρα λουτρού και W.C. , λουτήρα και τον νεροχύτη κουζίνας της κατοικίας. Το δίκτυο θα γίνει με εξαρτήματα και σωλήνες χάλκινες με τους σχετικούς κρουνούς και από έναν γενικό διακόπτη .

ΆΡΘΡΟ 11^{Ο} - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ ΑΥΤΟΝΟΜΗ

Ο λέβητας της κεντρικής θέρμανσης θα εφοδιαστεί με αυτόματο καυστήρα ακαθάρτου πετρελαίου και ανάλογο κυκλοφορητή .

Ο καυστήρας θα συνοδεύεται από όλα τα όργανα του αυτοματισμού δηλαδή υδροστάτη και πυροστάτη , όλα καινούργια και αχρησιμοποίητα ευρωπαϊκού εργοστασίου αναγνωρισμένου στην Ελλάδα . Η καπνοδόχος θα είναι αεροστεγής με καπέλο και θα τελειώνει δυο μέτρα πάνω από την ταράτσα .Για την αποθήκευση του απαιτούμενου πετρελαίου θα τοποθετηθεί δεξαμενή από ενισχυμένη λαμαρίνα χωρητικότητας πετρελαίου 2,00lit .

Η θέρμανση όλων των κατοικιών του συγκροτήματος θα γίνει με σύστημα κεντρικής θέρμανσης . Αυτονομία με την βοήθεια του προαναφερόμενου λέβητα προς όλους τους χώρους με θερμαντικά σώματα αρίστης ποιότητας .

Ο λέβητας και ο καυστήρας θα είναι τοποθετημένη στο λεβητοστάσιο του υπογείου , σύμφωνα μα τα σχέδια του Μηχανολόγου. Θα τοποθετηθούν θερμαντικά σώματα σε λουτρά , κουζίνες και κύρια δωμάτια των κατοικιών , ήτοι Living - room και υπνοδωμάτια .

Τα θερμαντικά σώματα θα είναι τύπου πάνελ αναγνωρισμένου οίκου του εξωτερικού και θα απέχουν από το δάπεδο για να είναι ευχερής ο καθαρισμός του δαπέδου .Οι θέσεις των σωμάτων και οι επιφάνειες θα είναι σύμφωνες με την μελέτη του Μηχανολόγου .

Η όλη ως άνω εγκατάσταση της κεντρικής θέρμανσης , θα κατασκευασθεί με μονοσωλήνιο σύστημα αναγνωρισμένων οίκων και όλα τα υλικά θα είναι Α΄ ποιότητας .Σε κάθε ένα διαμέρισμα θα προβλεφθεί μετρητής ανεξάρτητης θέρμανσης Πλησίον της δεξαμενής των υγρών καυσίμων θα κατασκευασθεί ειδικό φρεάτιο δια τυχόν διαρροή πετρελαίου .

ΑΡΘΡΟ 12^{Ο} - ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

1.Γενικοί Όροι

Η όλη εργασία θα γίνει με τους ισχύοντες κανονισμούς του Υπουργείου Βιομηχανίας περί εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων , με πεπειραμένο εργατοτεχνικό προσωπικό, και με υλικά σύμφωνα με τους κανονισμούς αυτούς. Όλες οι σωληνώσεις θα γίνουν εντοιχισμένες (χωνευτές) με σωλήνες πλαστικές. Οι μεταλλικές συσκευές και τα μεταλλικά τμήματα των εγκαταστάσεων θα είναι γειωμένα κατάλληλα ως και η όλη εγκατάσταση .

2.Τεχνική Περιγραφή

Κάθε κατοικία θα τροφοδοτείται απ' ευθείας με ιδιαίτερη γραμμή από τον αντίστοιχο μετρητή της ηλεκτρικής εταιρείας με σωλήνες πλαστικούς ή χαλύβδινους. Η γραμμή θα καταλήγει στον πίνακα διανομής , ο οποίος θα τοποθετηθεί μέσα στο διαμέρισμα. Ο πίνακας θα είναι τύπου SIEMENS ή HAGER ή LEGRAND.

Από τον πίνακα θα διαχωρίζεται μια γραμμή για τροφοδότηση των κουδουνιών και της ηλεκτρικής κουζίνας και οι δευτερεύουσες γραμμές φωτισμού των δωματίων .

Στον πίνακα θα υπάρχει η γενική ασφάλεια , καθώς και επί μέρους διακόπτης. Οι κοινόχρηστη χώροι , ο καυστήρας πετρελαίου θα έχουν ανεξάρτητο μετρητή της ΔΕΗ και γενικά πίνακα διανομής.

3.Φωτισμός ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Για τον φωτισμό των κατοικιών θα τοποθετηθούν:

-Στο Living - room ένα φως κομιτατέρ , τέσσερις πρίζες , μια πρίζα τηλεόρασης και μια τηλεφώνου , και μια πρίζα A/C .

-Στα υπνοδωμάτια ένα φως αλέ ρετούρ , τρεις πρίζες , μια πρίζα τηλεόραση , μια τηλεφώνου , και μια πρίζα A/C .

-Στο λουτρό ένα φως από τον καθρέπτη και μια πρίζα σούκο εκτός λουτρού .

-Στο W.C. ένα φως απλό .

-Στην κουζίνα , ένα φως οροφής , γραμμή κουζίνας , γραμμή τηλεφώνου , απορροφητήρα και τρεις πρίζες σούκο.

-Στην εξώθυρα ένα μπουτόν κουδουνιού.

-Στους εξώστες και τις βεράντες τα αναγκαία φώτα στην οροφή κατά την κρίση των κατασκευαστών , μια πρίζα στεγανή στη βεράντα προσόψεως .

-Οι μπριζοδιακόπτες θα είναι «GALEA» της «LEGRAND»

4.Ηλεκτρικοί Απορροφητήρες

Στην κουζίνα κάθε κατοικίας θα προβλεφθεί γραμμή για την τοποθέτηση απορροφητήρα .

5.Γραμμή Τηλεφώνου Πόλεως

Θα γίνει εγκατάσταση χωνευτών σωλήνων μετά της σχετικής συρματώσεων για την τηλεφωνική σύνδεση με ΟΤΕ μέσω κατανεμητή , προβλέποντας δυο τηλεφωνικές συνδέσεις για κάθε διαμέρισμα (τηλεφωνική εγκατάσταση κατ. 5e- ανεξάρτητος κατανεμητής με ακτινικό δίκτυο). (καλωδίωση), τηλεφωνική εγκατάσταση κατ. 5e , ανεξάρτητη γραμμή δορυφορικής λήψης και πρόβλεψη A/C σε κάθε χώρο.

6.ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε κάθε διαμέρισμα θα γίνει όλη η εργασία υποδομής ώστε να μπορεί να γίνει η εγκατάσταση τοπικών κλιματιστικών μονάδων.

7.ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ

Θα τοποθετηθεί γραμμή (καλωδίωση) συναγερμού, ώστε να μπορεί να γίνει εγκατάσταση μονάδος σε όλα τα ανοίγματα (παγίδες).

8.ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Θα τοποθετηθεί γραμμή (καλωδίωση) για παροχή δορυφορικής λήψης σε κάθε κύριο δωμάτιο των διαμερισμάτων.

ΑΡΘΡΟ 13^{Ο} - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ

Ο ακάλυπτος χώρος του οικοπέδου θα διαμορφωθεί από τους κατασκευαστές . Επίσης θα περιμαντρωθεί με κατάλληλο περίφραγμα και θα κατασκευασθούν και οι απαραίτητες αναβαθμίδες σύμφωνα με την αρχιτεκτονική μελέτη.

ΑΡΘΡΟ 14^{Ο} - ΤΖΑΚΙΑ

Σε καθοριζόμενες θέσεις , όπου αυτές φαίνονται στα αρχιτεκτονικά σχέδια θα κατασκευασθούν τζάκια με ανεξάρτητες καμινάδες της εταιρείας «Thermocamin».

ΑΡΘΡΟ 15^{Ο} - ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

1.ΠΙΣΙΝΑ

Η πισίνα θα κατασκευαστεί σύμφωνα με τις εγκεκριμένες μελέτες και με τις προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στην μηχανολογική μελέτη.

ΑΡΘΡΟ 16^{Ο} - ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η εκτέλεση των εργασιών που δεν προβλέπονται από τις μελέτες θα γίνονται μόνον εφ' όσων :

1.Οι εργασίες αυτές δεν επιφέρουν ζημιές στις άλλες κατοικίες και στους κοινόχρηστους χώρους .

2.Ζητηθούν εγκαίρως και ο εργολήπτης δέχεται να τις κάνει σύμφωνα με την γνώμη του επιβλέποντα Μηχανικού .

3.Οι εργασίες αυτές δεν επιφέρουν καθυστέρηση στην παράδοση του έργου

4.Πρόκειται για εύλογες και απόλυτα νόμιμες (σύμφωνα με τον ΓΟΚ) εργασίες .

ΑΡΘΡΟ 17^{Ο}

Σε καμιά περίπτωση και μέχρι την παράδοση του έργου , οι ιδιοκτήτες των διαμερισμάτων δεν έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν δικό τους εργατοτεχνικό προσωπικό για την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ- ΠΑΡΟΣ

   εκδοτικός οίκος «ΜΕΛΙΣΣΑ»

2. ΠΑΡΟΣ-ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ

   Αλιμπράντης Θ. και Ν.

   εκδοτικός οίκος «ΑΡΣΕΝΙΔΗ»

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΙΓΑΙΟΠΕΛΑΓΙΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

   Βασιλειάδης Δ.

   εκδόσεις «ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΝ»

4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

   Βακαλόπουλος Α.

   εκδοτικός οίκος «ΜΕΛΙΣΣΑ»

5. ΓΕΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (Γ.Ο.Κ.)